

30/78

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును.

Vol. 9.

సంపుటము ౯

జెన్నవట్టణము 1922 వ సం॥ అక్టోబరు నెల 3-వ తేది మంగళవారము
కుండుభినామ సంవత్సరము, ఆశ్వయుజమాస శుద్ధ త్రయోదశి ౧౩.

No. 153

సంచిక ౧౫౩

అమృతాంజనము అన్ని

నొప్పులకు మంచిమందు

అమృతాంజనము గాయము పుండ్లకు

ఘనమయినమందు

చక్కని డబ్బీలో సహా సీసా 1-కి రూ. 0-10-0 ప్రతియింటనుండదగినది

అమృతాంజనము లోకప్రసిద్ధిని బడసియున్నది. అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు సిద్ధామృతము. అమృతాంజనము అమృతశబ్దమాదినిగల మాయమందుగాదు. నకలుమందులవలన మోసముగలుగును. పంచభాషచీటిని చూచికొనిన మోసముగలుగుదులమృతాంజనపు జగత్ప్రఖ్యాతవలన దేశమునందంతలను వెలసినవి.

అమృతాంజనము డిపో, బొంబాయి లేక, నెం. 7 తంబు శెట్టి వీధి, మదరాసు.

సిద్ధమకరద్వజ (భైషజ్యరత్నావళి 920 పుట)

ఇది అయ్యుర్వేదవిధులలో మిక్కిలి ప్రసిద్ధిచెందియున్నది. ఇందు శుద్ధిచేసిన కనుము, బంగారము, కస్తూరి, పచ్చి కబ్బరిము మొదలగు విలువైన ద్రవ్యములు చేరియున్నవి. వై శ్రీంధరమూర్తి రంగున ప్రకారము నిర్మితము. మాత్రముగాను చేయబడియున్నది.

కో॥ స్వచ్ఛాహరణిశాస్త్రాః నకచాచిద్విభక్త్యతే । మేధాయాః కాంతిజనాః కామోద్దీపనకృన్మహాశా॥
బుద్ధిని, ఆయాశ్చాయమును వృద్ధిచేయును. శరీరమునకు శాంతినిచ్చును. మేఘము భావపుష్టిచేసి కామోద్దీపనము కలిగియును. అతిమాత్రము, క్షయ, గుణహీనములు, మొదలగు భావశూన్యకరములగు వ్యాధిలలో మేఘము నాపయోగకరము. ఆపయోగింపబడుననుచుతో బంపబడును. మే 25 మూలము రూ ౧-0-0

అంగ్రజాయుర్వేద ఫార్మసీ (లిమిటెడ్) వసులైన మూలధనము 1,12,925.

డాక్టరు అచంట లక్ష్మీవతి బి. యెం. ఎమ్. బి. సి. యమ్. గారిచే స్థాపింపబడినది.

19 ఫారిన్ రోడ్డు మాంబురోడు, మద్రాసు.

నిర్మిత్తముగా నయోగచేయబడిన కాశ్మీరీవేదవిధులను పుట్టినిల్లు క్యాటలాగు నుచినిముగా పంపబడును.

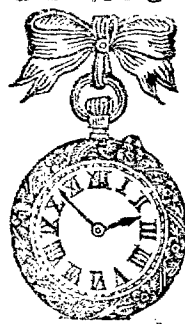
మోసపుమందుల వలనను, ఇతరులు కూడ ఇదేమోస్తరుగా చేయుచుండుట వలనను మోసపోకును.

- ప్రాంతీలు:—
- (1) 149, హైరోడ్డు తిరువళ్ళిక్కణి మద్రాసు,
 - (2) హైరోడ్డు, తిరుపతి,
 - (3) 405, టంక శాలివీధి, మద్రాసు.

మనోల్లాసిని

ఇది ఆశ్చర్యకరమగు, గానము నుత్పత్తిచేయు శక్తియుండును. పుష్కల శాస్త్ర వేత్తలచే నిర్మింపబడి, మిగుల ఆనందము కల్గించు సాధన మిదియొక్కటియే. ఎట్టి దుర్బల సంకటములైనను, సూర్యశక్తియుచే కరగిపోవు హిమము వలె, యీ దివ్యగానముచే నాకర్షింపబడక మానవు.

లేడి అండ్ జెన్ టిల్ మెన్ గేడియారము

ఈ గేడియారము సుందరముగను, కాలమును సరిగా చూపింప తగినది.

బ్రాంచిలోలు 6-0-0

బ్రాంచిలేక 5-8-0

చదువులారా! మిత్రుల గాననుధారముచే నింపి సంతృప్తిని బడయదలంచెనేని తత్తే మిత్రులిది విలాసమునకు వ్రాసి రూ 1-0-0 క్రయ పుగు "మనోల్లాసిని" దెప్పించుకొనును.

మ్యా నేజరు-రవీనా అండ్ కో,

పోస్టుబాక్సు, నెం 1249 భరు, మద్రాసు.

కత్తికట్టలు — చాకులు

కప్పుతాళములు.

ఆంధ్రప్రదేశ్ లోనే చేయబడినవి. ప్రాశస్త్యహింపును.

నెంటు నె ధరల క్యాటలాగును వ్రాయుదు.

బి. జి. కేశవయ్య అండ్ కో

కట్టయ్య అండ్ కో మేకర్స్, లెం.

వైద్యపురం, (గోదావరిజిల్లా)

తెలిగ్రాఫిక్ అడ్డెసు: "ఇంటర్నేషల్" వైద్యపురం.

గంధర్వకళ

సిర్యవృద్ధికి వేరు పొందినది

ఇది గంధర్వులచే కనిపెట్టబడినది. గంధర్వులచే వాడబడినది. గంధర్వులచే మానవుల కనుగొనింపబడినది. కావుననే దీనికి గంధర్వకళ అని పేరు. అమృతము. నలుబది దినముల వందు. ధన 4-0-0 లు మాత్రమే.

గంధర్వఫార్మసీ, రాయవరం, గోదావరిజిల్లా.

పర్వవృశ్చిక విషనంజీవిని (రిజిస్టరు)

కేంబ్రిడ్జ్ తత్వజ్ఞుడు ఈ వేదవిధును వాడిన విషమును తీసి వేయుటయేగాక బాధను పూర్తిగా పోగొట్టును. నెల పాకట్టయ. 0-8-0 పోస్టేజి 0-6-0, 4 పాకట్టయ వారికి పోస్టేజి ఇవారి. 1 దబ్బా ప్యాకెట్టు 8-0-0, పోస్టేజి ఇవారి.

చిరునామ:— రాజలక్ష్మీ కంపెనీ,

నెం. 44 నంబులయ్యరు వీధి, మద్రాసు

మలయచందనము

గనేరియా అను సుగంధద్రవ్యమునకు వేరార్థము

పధ్యము లేదు. పిచికారిలో తని లేదు ఎటువు, తెలుపు, పప్పు, అను మాట విధముల నె X రో X మా ను మాను పూటలలో చూపును. శ్రీల కనుక న్యాధులకు కూడ ఇది రావలయును. (1251) దబ్బ 1 కి రూ 2-4-0

గంధర్వ ఫార్మసీ, రాయవరం (గోదావరిజిల్లా.)

నవరము బంగారము చే

తయారుచేయబడిన

పద్మాశిని, క్లావ్ డ్రెస్, యెస్
నంద్ర, సాదా బొలామణి, మోహన్,
వంకర, పార్వీ, బొంబాయి, శివంతల,
రాజావతి, నగ్నయిని మంగళూరు మొ
దలగు నకముల గాజులు అన్ని నైజాల
లోను స్థానముల సిద్ధముగానున్నవి.
ఇవ్వములేనివో తీసుకొని వైకము
వాపనీయవచ్చును.

ఉమిడి రామయ్య శెట్టి,
(1842) గురుస్వామి శెట్టి

నల వర్తముల వైచిత్ర్యముతోడ, మదరాసు.

సర్వజనోపయుక్తమగు

పుస్తక మాణిక్యము

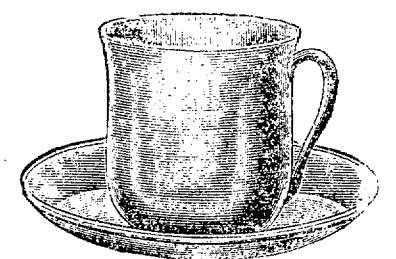
"హెవెన్స్ ఆన్స్వేయిల్" అను అద్భుతజ్యోతిష గ్రంథము.
దీని సహాయముచే జాతకము, పుట్టితేదీ, నక్షత్రము, మొదలగు
నవి యేమి అవసరము లేకుండ ఎరిగవచ్చును వారు అతిసులభ
ముగా తదివంతర్ముఖమువరకు తమ రాబోవు భవిష్యత్తులను
తమ తమ అయ్యదాయమును తెలుసుకొనవచ్చును. ఇట్టి ఆహ్వా
నైన జ్యోతిషగ్రంథరాజమును గురించి 23-7-21 తేదీ ౫౦
"ఆంధ్రపత్రిక" యిట్లు వ్రాయుచున్నది. "హెవెన్స్ ఆన్స్వేయిల్"
ఇయ్యది సర్వజనోపయుక్తమగు పుస్తకమాణిక్యము. ఇంతటి
ప్రతివిషయమును అమూల్యము. ఇతరుల సహాయ మేమియు
నక్కరలేకుండ, జాతకము, జన్మనక్షత్రము, చున్న గునానితో
పనిలేకుండ, ఏ నెల కా నెల ౫౫౫౫౫౫ భవిష్యత్తులను ఎరిగి
వచ్చుట వారు కడుసులభముగా చూచుకొనవచ్చును ఇది అతి
సులభమైన తెలుగులో వ్రాయబడినది. దీని సహాయ మవసరము
లేకుండ తెలియజేసిన విషయము లన్నియు వీనియందు ౫౦౫౫
టైటిల్స్ గాను దీని వెల పోస్టాఫీసులు గాక యా 2.0-0
ప్రీమియర్ ఎన్ట్రలాజికల్ బోర్డు,
హోడవరం, విశాఖపట్నం జిల్లా.

తెనుగు కాలికో బైండు

సివిల్ ప్రాజెక్టు కోడ్	5 0 0
క్రిమినల్ ప్రాజెక్టు కోడ్	6 0 0
ఇండియన్ పీసల్ కోడ్	3 0 0
శతకరత్నావళి (గ్రేజు)	2 0 0
వేమన, నుమతి, భాగ్యర, సత్యవతి, సురాభాండేశ్వర, జగన్నాథక, కవిచాంద్ర, దాశరథి, నరసింహ, మాంస బోధ, శ్రీరాజ్, కృష్ణాశివ, కృష్ణ, భద్రాద్రిరామశతక ములు, గణేశానుభవప్రసాదా వలీ, పాపచిన్మి పాపాన్వయము, కవిజనవిందము, హనుమంతవింశతి, హనుమందండకము, విడిగా 0 2 0	
శృంగారరత్న, కలుగోపాల, రామలింగేశ, కాళహస్తిలింగేశకములు విడిగా 0 3 0	
విక్రొదియా డిపో, మైలాపూరు - మదరాసు.	

స్వదేశి సామానులు

కందుతో చేయబడినది. కందుతో చేయబడినది.

కత్తిలేని కందుతో తయారు చేయబడినది.
ఇందుకు పూచీ యియ్యబడును.
సెట్టు 1-కి ధర రూ 4-8-0
సెట్టు 1-కి (గరితెతోసహా) ధర ,, 5-0-0
ప్యాకింగు, తపాల ఖర్చులు వేటు.
వైన తెలుపబడిన కప్ అందు సాసర్లు 3 సెట్లకు
ఆర్డరుపంపిన ప్యాకింగు, తపాలఖర్చు ఇవ్వాం! ఇవ్వాం!
S. Rama Iyer
P. O. Box No 238 Calcutta

ది॥ బ॥ ర. వెంకటరత్నం నాయుడు

వృత్తి పూర్తి మహోత్సవము

దివాన్ బహదరు రఘుపతి వెంకటరత్నం నాయుడుగారి
వృత్తిపూర్తి మహోత్సవము జరుప నేర్పడునట్లు చేసిన సంఘపు ఆధ్వ
రము పితాపురమునుండి మా కీర్తిది తంతివార్త పంపుచున్నారు.

29 వ తేదీ నూత్యోదయ మగునట్టి కొంతమంది కీర్తనలు
పాడుచు వెంకటరత్న గారి భవనునకు వచ్చిరి. ప్రార్థన
జరిగిన పిమ్మట చక్కగ నలంకరింపబడిన రెండు గుట్ట
ముల బండిలో మేళ తాలములతో నాయుడుగారు
మహారాజుగారి భవనమునకు తీసికొనబోవడిరి.
మార్గవర్ధమున వెంకయ్యబ్రదర్స్ కంపెనీవారు సీనియర్లున్న
పొటగ్రాఫులు ఎత్తుకొనియిడిరి. మహారాజుగారు వారికుమారులు
ఇరువురు నాయుడుగారికి స్వాగత మొసగి భవనములోనికి
తీసికొని వెళ్ళిరి. కాకినాడ ప్రహ్వసమాజమువారి పక్షమున
వి.పి. రాయగారు అభినందనప్రతిము సమర్పించిరి. నాయుడుగారు
ప్రార్థననలిపి ప్రకటింపబడిన ప్రేమాతిశయమునకు నందరము
లర్పించుచు ఉచితవిధమున క్రతుత్తర మొసగిరి.

మధ్యాహ్నము నరిమొకంభ జరిగెను వెంకటరత్నం
గారి ఉపన్యాసముల మొదటిసంచిక సమర్పింపబడినది. (దీనిపా
లు రామకృష్ణారావుగారు పుస్తకమును పరిచయము గావించిరి.
నాయుడుగారి సంచిత పుస్తకము ఆకర్షణమును ప్రకటించిరి.
సభవారి కందరకు మహారాజుగారు అల్పాహారము లాసగిరి.

పిమ్మట బహిరంగ సభ జరిగెను. నేలకొలిది పాటలు
సభకు వచ్చినందుండిరి. రావుబహదరు కందస్వామి శెట్టిగారు
అధ్యక్షత వహించిరి. సభ జయ ప్రద ముగ జరుగ
వలయునని కోరుచు పాటలను తంతివార్త లంపిరి. మహారాజు
గారు నాయుడుగారిని పుష్పరూపాల లంఘనములగావించి, పాద
భూషణి తంతివార్త కిరమనందుమకొనిరి. నాయుడుగారి విద్యార్థి
దిశ, డాక్టరు మిల్లెరుగారికడ విద్య నభ్యసించుట, వెన్నెపు
సాంఘిక సంస్కార సంఘమునందు వాగ్దానమున క్రత సేవ
మగు నేన, కాంగ్రెసులో నాధ్యక్షుగావితో కర్మచరము మున్న
గువివరములు కందస్వామి శెట్టిగారు తెలియచెప్పిరి.

మిత్రులు శిష్యులు ఆభినందనప్రతిమును సమర్పించిరి.

1116 రూక్యములుగల ఆరు సంచిత సమర్పింపబడినవి.

మహారాజుగారు నాయుడుగారిని ప్రశంసించుచు, దీని
ద్రుని పిమ్మట నాయుడుగారి కన్న గొప్ప
వారు మరెవ్వరు లేరని చెప్పిరి. నాయుడుగారి సు
గుణములను పొందుచు మరికొంత కాలము ముచ్చటించిరి. చి
కచుర్తి టిక్కినరసిహంగారు రామరావుగారు కొంతకాలము
మాట్లాడిరి. సంస్థానపు కవులు, కాళ్ళమాతీ బాగాయణరావుగారు
కొన్ని పద్యములు చదివిరి. వెంకటస్వామిశిష్యకవులచే రచిం
పబడిన రత్న హారము అను పుస్తకము నాయుడుగారివలనబడినది.

వెంకట రత్నంగారు సభ్యులకు నందనము లర్పించి ప్ర
ధానాచార్యులగు మిల్లెరుగారిని, గురువుగారగు శివనాథశాస్త్రి
గారిని, నాయకుడగు వీరేశలింగం పంతులుగారిని, సోదరు డగు
హేమచంద్ర సర్కారు బోనుగారిని, అనాథలకువారికి లిండ్ల
వంటినాడగు పితాపురముమహారాజుగారిని సంస్మరించి వాత్సల్య
ముతో శిష్యులను దీవించిరి. నాయుడుగారి స్వాగత్యమును
ప్రశంసించుచు కందస్వామి శెట్టిగారు కొంతకాలము మాట్లాడి
సభ ముగింపు చేసిరి.

ఈక్రింద పేర్కొనబడిన ప్రముఖులు సభకు వచ్చియుం
డిరి. కవితేజ్వరపుర జయినాథు, జె. వి. నారాయణ నాయు
డు, ది॥ బ॥ కె. నూర్యనారాయణమూర్తి నాయుడు, కోకా అప్పా
రావు, వి. యల్. నరసింహరావు, ఉ. భీమకంకరాశ్రీ, పి.
సుందరకవరావు జె. గంగన్న, డాక్టరు పి. గురుమూర్తి, యెం.
జట్టాభి రామయ్యగారు.

సభకు రానందులకు చింతిల్లును సర్ పి. త్యాగరాజు
శెట్టి, గొ॥ రాజా రామారాయంగారు, పాత్రో, మెట్టను, ది॥
బి॥ కె. రామానుజాచారి, యం. రామచంద్రారావు, స్వామికన్న
పిల్లై, కేశవపిల్లై, లక్ష్మణమెహమపిల్లై, డి. శేషగిరిరావు, జే
వరకొట, గొల్లపల్లి, మునగాల జయినాథులు, ప్రధానోపా
ధ్యాయులగు వెంకటకవుడు, సుబ్బారావుగారు సోజినాయ
డు, సి. ఆర్. రెడ్డిగారు ఇంకను ఆసక్తులు తంతివార్తల నంపిరి.

విక్రయనిరోధము జరుగు ననుభవముచే లై సెన్సు
లేక రంగూనులో వాయిఫ్రానుసీలు డిజిటైజ్మెంట్ గాని సభలుగాని
జరుపకూడదని ఉత్తరపు లిఖ్యబడినది. కాననసభ బహిష్కార
మును ఆదేశించువారు 30 వ తేదీన ఒకసభ జరిగిరి.

వెలసులభము. ఫల మధికము.

ఏలూరులో గొప్ప మేడ లాటరీ

మాటూరి బ్రహ్మన్న గారి

కుమార్లు సర్వేశం తాలూకు మేడ

రూ 16,500 లకు లాటరీ

చీటి 1-కి రు 5 ల చొ॥ 3,300 చీట్లు

ఆర్యులారా!

(189)

కృష్ణాజిల్లా, ఏలూరు పెద్దబజారులోని మ్యూనిసిపల్
సెం 148 రు కలిగినటువంటిన్ని రెండువేలముల గలిగిన
నామీదను ఆర్డాల వీరునాల ఫిట్టింగున్న, ఫలము సహా లాటరీ
మాలముగా విక్రయించుచున్నాను. ఇంతవఱకు చాలా చీట్లు
విక్రయింపబడినవి. కొంచెము మాత్రమే మిగిలియున్నవి. చీట్లు
పూర్తి చేసుచున్నవి. లాటరీ చీట్లు ఈవత్తుపూర్తియైన వెంటనే
లాటరీ కలిపి తేదీ పత్రికలలో ప్రచురపరిచి యేలూరుపట్టణ
ములో ఖురాశా మనుష్యుల యెనుట లాటరీ వేయబడును.
గనుక ప్రతివారును వారి వారి యాదృష్టముల నిర్ణయించుకొనుట
కీది మంచిరేరుణము. త్వరపడు. తమిళము మించిపోయిన
తరువాత కచ్చిత్రాపపడిన లాభములేదు. లాటరీ చీటి ఒకటికి
రూ 5 ల మాత్రమే. ఇంకా పూర్వమున రిలీఫ్ ట్యాక్సు, ఏవరి
ములము కొరువారు పోస్టులర్సులు పంపి జవాబు తెప్పించు
కొరచున్నాను. ఈ చీట్లవల్ల నిమిషముల కొద్ది సామ్యు కృష్ణాజిల్లా
యేలూరు సెంట్రల్ కో ఆపరేషన్ బ్యూరోలో నుంచుచున్నాను.

2. ప్రతి గావమునందును మంచి యేజంట్లు కావం
య్యును. మంచి కమిషన్ ఇయ్యబడును. వివరములు కోరువాడి
జవాబుకు టపాల బిల్లెలతో యాకొంది సంతకము చేసినవారికి
(వాసిగాని, కృష్ణాజిల్లా కచ్చి గాని కలెక్టు చేయవచ్చును.
"చీట్లు కావలసినవారు, దీని ఆదేశమును పుష్టముగా
వ్రాయుచు చీటి 1-కి రు 5 ల చొప్పున చీటి డ్యూరు చేసి
యేదెల్ల, ఆంధ్ర వెంటనే చీట్లు టపాతో పంపించుచును"
లాటరీ చీట్లు వి. పి లో పంపబడవు.

ఏలూరు } సహాయకారి పుస్తకం,
కృష్ణాజిల్లా }
1-7-1922. } కుక నాన్సు దారుడు.

ది బొంబాయి లైఫ్ అశూరెన్సు

కంపెనీ లిమిటెడ్, బొంబాయి,

చేర్సెస్: ది హానరబుల్ లల్లూబాన్ శానుల్లాను
వై కంపెనీ బ్రాంచి ఆఫీసు ఎగ్మోరు, జయవిలాసయందు
ఏర్పాటు చేయబడినది

నిస్సందేహముగా మిక్కిలి అభివృద్ధిక మైనది.

పూర్తిగా హిందూదేశపు లైఫ్ ఆఫీసు.

ఎట్టి సందేహమునకు ఆనకాములేని ధరావత్తు చెల్లింప

బడియున్నది. గౌరవము, మంచిపనులబడి గలిగినట్టి ఏజంట్లు

అన్ని జిల్లాలలోను, ముఖ్యపట్టణములలోను కాకతెను.

ఈ విలాసమునకు ఇంగ్లీషులో దరఖాస్తులు పంపుకొనవలెను.

K. Padmanabhpai B. A.,
Madras Branch Secretary,
Bombay Life Assurance Co., Ltd.
Jaya Vilas, Egmore, Madras.

ప్రకటన

క్రొత్తక్యాంపు ఫర్నిచర్ శాల

సామానులు మేల్తనది. ధరలు సరసము.

వలయువారు క్యాటలాగు నిమిత్తం వ్రాయించేడి.

వి. వీరాసామినాయుడు అండుకో,

నరసారావువేట, గుంటూరుజిల్లా.

తామర తైలము

తామర, తీట, దురద మొదలగువాటికి మంచిమందు

తామర, తీట, గజ్జిక మంచిదేదీ 1-కి 0-6-0 మాత్రము.

అనేకయెండనుండి యున్న తామర నాలుగైదు సేద్య

రాచినతోడనే పోయినది వేలమంది మాకు వ్రాసియున్నాడు

అమృతాంజనము డిపో, మద్రాసు.

గంపలగూడెం కుమారరాజుగారికి
గొప్ప ఆహ్వానమొసంగుట

(ఒక విలేజ్‌మన్‌నుండి)

అధ్యక్షులకు వందనలు లభించి చుట్టూ తాళాతాళము
నడుపుచిన విధపు సభ ముగిసెను.

గంధం విశాఖాష్టమం జిల్లానంది అమరావతి
మందు నిర్మలకై శ్రీవాణిపాలు వివదలైన శ్రీరాజ
బృంహానందాదు మంకిపేర్లుగారు నిరాకరణపేర్లుగాను వో
దించి కడ చాలించిరి.

(ఒక విశేషమునుండి)

ఈ క్షణమున గారము అప్పుడనే ఖడ్గర కాఖ్యాతి కావలెనను
క్రియతో కాగినామని నాగేశ్వరరావు పంతులువారికి నా
పి తలదీసెడిది. ఇప్పుటికి పుమాలు యిందుండియును వర్గములు అడు
చున్నది. అనేకగతులైన అందులు పెట్టితిమి కీ క్రి సామర్థ్యము
నందియు యి పక్షాగించి తమయొక్క పదితనమును నేరకాల్చి
మాపించు చున్నారు. ఇదివరలో వారియొక్క స్వప్రభులు పోషిం
చుకానంతేక మూలపడినను ఈ ఖడ్గరు మూలమున అందరు తమపది
తనము మాపించి త్రాము అనందించును, శక్తియు అందరిని అనం
దింక తే నిలుచున్నామని కట్టి నందియుమును లేదు. వారియొక్క
నలుగుమాచిన పట్టి దేశమునకిచ్చి అక్కలను అందము కలంగక
జూనను. ఎక్కడినాంచియు పుట్టివచ్చు మిన్నట్లు పనివారలనేక
మంది వచ్చుచున్నారు. ఇట్టివివారలు కల యట్టి క్షణముపేటి
యన నేల! అప్పుడనే మురియు ధన్యత గాంచినది.

భేతాశ్చ మంత్రము

ఈ గ్రామమందు భేదాభిప్రాయము కలిసినవత్సరము
పోలీసువారు చేయుట ఆచారమై యున్నది. పోయినవందవత్స
రము ఇండ్లకూడా భేదమునందున గోడలు మట్టు ముద్రాకాటం
గారవలన ఇంచుకూ యభ్యంతరము కలిగినది గాని ఈసంవత్సర
మట్టి యభ్యంతరము లేనియే కలంకమున నిర్వహ్యముగా పోగు
చున్నది.

అ. కె. ల. 27-9-22 తేదీ భర్తవరమునందలి శ్రీ సరస్వతి
నిలయములో సరస్వతీపూజయను భజనయను జరుపబడినది.
ప్రజలు సుమారు నూరుగురు వచ్చియుండిరి. 29-9-22 తేదీ (ఆ
హ్వాన శ్రీ కె. సుబ్బాబాపూజువారు గ్రంథాలయములో సాంఘిక
త విద్యావర్ధకతకు గురించి ఉపన్యసించినారు ప్రేక్షకులు సు
మారు నూరుమంది వచ్చియుండిరి. భజనయను ఈనాటి భధయను
మహా ప్రభవములో జరుపబడినది. (వై. సునామంకరావు కార్య
కర్మ.)

రవీంద్ర నాథ టాగూరు

గోక లేహులలో ఉపన్యాసము లిచ్చుట.

భారతదేశ చారిత్రాస్వరూపము.

[29 వ తేదీ సాయంత్రము గోక లేహులలో శ్రీ రవీంద్ర నాథ టాగూరుగారు 'భారతదేశ చారిత్రాస్వరూపము' అనువిషయమై అంగణమున ఉపన్యసించిరి. ఉపన్యాససంగ్రహము ఈ క్రింద ప్రచురించుచున్నాము.]

చరిత్రనిజస్వరూపము ప్రపంచము లొకటే కాదు. నిజ స్వరూపము గ్రహించిన ఆ దేశ స్థుల ఉద్దేశములు అత్యంతము లెలసికొనవచ్చును. హిందూదేశచరిత్ర నిజస్వరూపము గ్రహించుకొనుట కొంచెము కష్టము. ప్రాచీన చరిత్రయంతయు పురాణావశాసములయందు దివిడి యుండుటచే అంతరార్థమును నులభింపగ లెలసికొనటకు పిలువబడుచున్నది. సజ్జరించుటకు పిలువబడే పుస్తక విరుద్ధాంశములుకూడ కొన్ని యున్నవి. ప్రథమమున దేశమును ఆగ్రహించుకొనియున్న ఆర్యులలో 'రెండు థింగ్స్' లవారికి సంఘర్షణము గలిగినదని మనము ప్రాచీన చరిత్రలవలన గ్రహించవచ్చును. వీరే బ్రాహ్మణులు, క్షత్రియులు. ఈదికాక కర్షసంస్కృతకూడ అతిప్రాచీనముగ నుండెను. ఈసమస్యను తృప్తికరముగ పరిష్కరించుట తమ ఆధ్యాత్మిక ధర్మమని ఆర్యులు తలచియుండిరి. ఈ ప్రయత్నముల ఫలితముగనే చాతుర్వర్ణములు ఏర్పడవలెనని వివిధవర్ణములకు భేదము లున్నను సంఘభావము వికసిత్యము కుదరవలయునను ఉద్దేశముతో వర్ణధర్మములు స్థాపింపబడినవి. ఆచార్యులను ఎదిరించి యుద్ధముచేసి విజయము గాంచినవారి నామములను మనము మరచియున్నాము గాని జాతీయందు వికసిత్యత కాంతి స్థాపింప ప్రయత్నించినవారి పవిత్రనామములను, గౌరవముతో పూజించుచున్నాము. ఆర్యులకును అచార్యులకును సంఘభావము కలగజేయుటకై పాటుపడిన శ్రీరాముడు భగవంతుని అవతారముగ పూజింపబడుచున్నాడు.

కొంతకాలము గడచిన పిమ్మట బ్రాహ్మణులకును, క్షత్రియులకును భేదములు ప్రారంభమయ్యెను. ప్రాచీనమతసాంప్రదాయములను కాపాడుచున్న బ్రాహ్మణులు పూర్వాచార పరాయణులై సంస్కరణవిముఖులై యుండిరి. దిగ్విజయము చేయుచు నాగరికతను వ్యాపింపజేయుచున్న క్షత్రియులు సంస్కరణప్రియులై యుండిరి. క్షత్రియులు మార్పుకొనుచుండిరి. బ్రాహ్మణులు ప్రాతఃకర్మలై కేవలములని చెప్పించుండిరి అభివృద్ధిగాంచుచున్న క్షత్రియు ఆదర్శములను తమజీవితమునందు క్షత్రియనాయకులు ప్రకటించుచు ప్రజల పరివర్తన అనుకూలమును పొందుచుండిరి. అచార పురుషులుగ పరిగణింపబడుచున్న ప్రాచీనభారత పితరులతో ఒక్కటగురాముడుతప్ప మిగిలిన వారిందరు ఇట్టి క్షత్రియులగు నే యుండిరి.

రామాయణ మహాభారతములందు ఆదికవులు రచించిన కొన్ని భాగములు చేర్చబడినవి. ఇందులకు చరిత్ర ఉద్దేశము మరుగు పడుచుపోయినది. ఆర్యులురాజును మహావీరుడును ఆ శ్రీరాముడు అతవిభాతులవారితోను అచార్యులతోను వివిధమున కలసి మెలసి యుండెనో స్పష్టముగ రామాయణమునందు వివరింపబడినది. పశ్చిమదేశ చరిత్రలయందువలె గాక, శ్రీరాముడు అతవిభాతులవారిని స్నేహితులుగను సహకారులుగను అదగించి వారిసహాయముచేతనే దక్షిణ దేశమునందు ఆర్యుల నాగరికతను వ్యాపింపజేసెను. వివిధ జాతులవారికిని స్నేహభావము కలుగజేయుటకై రామాయణకథను వివరింపబడినది. బుద్ధుడుకూడ ఈ ఉద్దేశముననే కొనసాగించెను. బుద్ధుడుకూడ క్షత్రియుడే.

ప్రాచీన సాంప్రదాయసంగతులగు బ్రాహ్మణులు కూడ సాంఘికాభివృద్ధికి అధికముగ తోడ్పడిరి. జ్ఞానాభివృద్ధికి మార్గదర్శకులుగ నుండిరి. ఉపనిషత్తులయందలి ధర్మసూత్రములను ధర్మశాస్త్రములను సంరక్షించుచుండిరి. సాంఘికవిషయములందు సంస్కరణవిముఖులైన ఆధ్యాత్మికవిషయములందు జ్ఞానాభివృద్ధికి సంబంధించిన విషయములందును సామాన్యులతో నూతన పథముల దొక్కుచుండిరి. ప్రాచీన హిందూదేశ చరిత్రయందు బ్రాహ్మణ క్షత్రియ శత్రుత్వములకు పరస్పర సంఘర్షణము కలుగుచుండెను. బ్రాహ్మణకీర్తిక్షీణించి క్షత్రియకీర్తి నిరంకుశముగ కొనసాగిన కాలము యుండెను. అప్పుడు అరాచకము భేదభావములు అధికముగ వ్యాపించుచుండెను. ఇట్లే క్షత్రియకీర్తిక్షీణించి బ్రాహ్మణకీర్తి అధికమైన అభివృద్ధికి ఆటంకములు కలుగుచు

ండెను. అయినను భారతదేశచరిత్రయందు ఉభయశత్రులు సరి సమానముగ ప్రభవిల్లుచుండుట అదృష్టము. అందులకు భారతీయ నాగరికత 'అతిప్రాచీన' మయ్యును నింతరము సమీకృతలతో విరాజిల్లుచున్నది.

భారత దేశమునందలి వివిధజాతులవారికిని స్నేహభావము కలుగజేయుట ఎంత కష్టమగు విషయమో పాశ్చాత్యవిమర్శకులు గమనింపబడలేదు. విరోధాంధములందు ప్రాచీనకాలములనుండి జాతిభేదము అంత అధికముగ లేకుండెను. ఇట్లున్నను విచారించుచున్నప్పుడు ద్వైతభావములు వ్యాపించుచునే యుండిన విరోధాంధముల సంగ్రామమునకు యాజాతిద్వైతమే కారణము. ఈ కాలమునందుకూడ పరస్పరజాతి వైషమ్యముల నంత మొందించుటకై ప్రయత్నములు గావించబడుచున్నవి. ఈగొప్పపురుషునిభారతదేశముప్రాచీనకాలమునందే పరిష్కరింపవలసినవైనవి. స పూర్వదుగు వికసిత్యము కుదురకపోయినను ఆ ప్రయత్నములు కర్తవ్యముకాలేదు.

ఈకాలమునకు భారతదేశము మార్గదర్శకముగ నున్నది. ఈసమస్యను పరిష్కరించుటలో భారతదేశము విధ్వంసకరములగు విధానముల నుపయోగించలేదు. తాత్కాలిక భౌతికావగు రములకు ప్రామాణ్య మియ్యలేదు. అనంతరదుగు భగవంతునియందు విశ్వాసముంచి ఆధ్యాత్మిక సద్గుణములను వివేచనాదేక, భారతదేశము ఈ జాతీయస్వస్థుని పరిష్కరించెను. ఇట్టి సమాధ్యనే పాశ్చాత్యప్రపంచము ప్రస్తుతము పరిష్కరింపవలసిన యున్నది ప్రాచీనవీరయోధులచరిత్ర, పాశ్చాత్యులకు మార్గదర్శకముగ నుండగలదు.

II

విద్యాధర్మములు.

[30 వ తేదీ సాయంత్రము శ్రీరంగు గోక లేహులలో ఇచ్చిన ఉపన్యాససంగ్రహము యీక్రింద ప్రకటింపబడినది.]

ప్రస్తుతము ప్రయాణము చేయుటకును వార్తలు పంపుటకును సౌకర్యములు అధికముగ నుండుటచే దూరదేశములకూడ సమీపముగ నున్నట్లున్నవి. పూర్వకాలములందు కొండలుగను ద్రములు, నదులు ప్రయాణికులకు ఆటంకములుగ నుండెను. ఒక ప్రదేశమువారికిని మరొక ప్రదేశమువారికిని స్నేహభావములు వ్యాపించుట అసంభవముగ నుండెను. ప్రస్తుతము ఇవి ఆటంకములుగ లేవు వాయువిమానములుకూడ వచ్చుటచే వివిధదేశములకు అన్యోన్యత కుదురుట నులభము.

అయినను, కొన్ని దేశములవారు తమ ప్రత్యేకవ్యక్తిత్వభావములను సంరక్షించుకొనుటకై గట్టి ప్రయత్నములు గావించుచున్నాడు. రంగ రాష్ట్రమునందు కొన్ని సంస్కరణముల కింద స్వదేశ ఉద్యమము ప్రారంభింపబడినది. అప్పడే తూర్పు బెంగాలునందలి మహామృదీయులు తమ ప్రత్యేకవ్యక్తిత్వమును స్థాపింప ప్రయత్నము లొనర్చిరి. హైదరాబాద్ మహమ్మదీయు జాతి తమతమవ్యక్తిత్వావ్యత్యక్తములను స్థాపింపబడుచున్నందున ఒక ప్రదేశమునందు ఎట్టి సంఘర్షణము లేక అభివృద్ధిచెందుట పిలువబడుచున్నది పలువురు సందేహము కలిగెను. పురుషుని యొక్కగాని జాతియొక్కగాని మతము యొక్కగానీ వ్యక్తిత్వము మాత్రమే ఆధర్మనియము కాదు. నిజస్వరూపము ప్రకటితము కావలయుననిన వ్యక్తిత్వము విశాల విశ్వావృద్ధయమున విలీనము గావలెను. మహమ్మదీయ మతము ఒక ప్రత్యేకమతము. హైందవసంఘమునందుకూడ ఇట్టిభావము లున్నవి. కర్ణాటకములవల్ల ప్రత్యేకాంధము కలుగుచున్నది. అటుగోపము కలుగునో ఏమో అనుభవముచే హిందవులకు కొందరు, బాతెమూమునందే యుండవలసియున్నది.

పశ్చిమదేశమునందు కూడ ఇట్టిభేదము లున్నవి. రాజకీయవాణిజ్య వ్యవహారములందు మనస్సులు అధికమగుచున్నవి. అయినను పాశ్చాత్యదేశములందు క్రాత్రియముగ సత్యపరిణాధమువల్ల జ్ఞానప్రపంచమునందు స్వాతంత్ర్య మేర్పడినది. మధ్యయుగమునందువలె మతదౌర్భాగ్యములేదు. జ్ఞానాభివృద్ధికో ప్రాతభావములు నశించుచున్నవి.

ప్రస్తుతము హిందూమతము పూర్వపు ఘనతను కొలుపొంది విజ్ఞానఫలకము కాకాలమగుచున్నది. ఇతర మతములను, తనలానిముద్దుకొనలేక గోల్పోయినది. చుట్టును నిర్మింపబడిన ఆటంకములవల్ల హైందవజీవితము కైకాలమున నందజాలక సంబంధముగా నున్నది. సంప్రదాయములకూడ సత్కారణణముగ నెత్తును ప్రాధాన్య ముందినది.

పశ్చిమదేశములందలి భూగర్భకర్మములు ప్రాచ్యదేశములకుకంటెగింపుగ నున్నను, అ నూ య చెందక పాశ్చాత్యదేశములందలి విజ్ఞానస్వాతంత్ర్యమును ఇతర గొప్పవిషయములను, గమనింపవలెను. రాజా రామమోహనరాయుగారు ప్రాచ్య

స్థానిక వార్తలు

ఆంధ్రరత్న దుగ్గిరాల గోపాల కృషయ్యగారు

రేపు ఉదయము 7-50 గంటలకు బోటు మెయిలులో చెన్నపురికి విచ్చేయుచున్నారు.

మదరాసు విశ్వవిద్యాలయము:—జి. ఏ. నటేశుగారు, కే. వి. రంగస్వామి అయ్యంగారును విశ్వవిద్యాలయమునకు సభ్యులుగ ఎన్నికలకై రిజిష్టరు గ్రాహ్యులై టు నియోజింపబడిరి.

చెన్నపురి ఆయుర్వేద కళాశాల:—హిందూభూమి మ్యునిసిపాలిటీవారు యాకళాశాలకు సంవత్సర విశ్రామమును 10 రూపాయలును ఆయుర్వేదపాఠశాలకు కాలేజీలో చదువుకొనువానికి ఉచితవేతనము నొసంగవలసి శ్రద్ధిపాలగారు దెబ్బచున్నాడు.

రంపవీతూరి

ఇద్దరు పాశ్చాత్యులను పోలీసుసూచనపై టులను చంపుట

పీతూరివారులు ఇద్దరు పోలీసు సూచనపై టులను (పాశ్చాత్యులు) మతిమగ్గురు కనిపింపజేయుట మొత్తము రెగిరిని చంపిరి. బల్లారెగిరినీ సేవకల్పించిరి. అల్లూరి, పీతూరి రామరాజుగారి పీతూరివారులకు నాయకుడు. ఆరవితేది క్రింద 80 చంపి మౌరమే పీతూరివారులు కలరుగని వారు చాల సభ్యులుగనుటచే పోలీసులకు చిక్కకుండ కనిపించుకొని పోవుచున్నారు. పోలీసువారు కూడ గట్టి ప్రయత్నముల చేయుచున్నారని 30 వ తేదీని విశాఖ రిట్రానునందలి కేంద్రమునకు తెలియజేసిన ప్రతిక సేకుడయినను ప్రకటించెను.

సిలకంఠ బ్రహ్మచారిగారి కేసు

30 నెలలు కఠినశిక్ష వేయబడుట

ఇన్ని (2-వ తేదీ) మధ్యాహ్నం 1-30 కు చెన్నపురి ప్రధాన రాజధాని మేజిస్ట్రేటు కోర్టులో మరల విచారణ జరిగినది. ఇద్దరు సాక్షులుచిప్పిరి ముద్దాము కాను జరిక్ష చేయలేదు. స్టేటుమెంటు ఇయ్యలేదు. హైదరాబాద్ ను చంపుటకు యత్నించెను. కేరముకు హైకోర్టులో విచారణ జరుగవలెనని మేజిస్ట్రేటు తీర్పుచెప్పెను. రిజిస్ట్రేషన్ నంబరు 1:85, 124వ క్రింద 18 నెలలు, 6 నెలలు కఠినశిక్ష వేసెనుగాని యాచరమునకు మొత్తము 18 నెలలు మాత్రమే శిక్ష అనుభవించవలెను. లైసెన్సు లేకుండ పిస్తోలునుచుకొన్నందుకు 12 నెలలు కఠినశిక్ష వేయబడినది. రెండు కేరములకును మొత్తము 30 నెలలు కఠినశిక్ష వేయబడినది.

దేను పాశ్చాత్యదేశములందలి గొప్ప విషయములను గ్రహించి ఆచరణయందుంచుకొనెను. భారతభూమి అజ్ఞానాంధకారమున మునిగియున్నపుడు రాజారామమోహనాచార్యుని విషయమును మంతయము మనోనేత్రముచే పరికింప గలిగి, పాశ్చాత్యదేశము మను విజ్ఞానస్వాతంత్ర్యమును మృదనపూర్వకముగ స్వీకరించెను. స్వదేశభక్తజ్ఞానమును సంపూర్ణముగ గ్రహించినవారు విదేశముల విజ్ఞానమును నులభముగ గ్రహించగలరు.

ప్రస్తుతము ఈదేశమునందలి విద్యావిధానము దేశీయ విజ్ఞానాభివృద్ధికి సహకారముగ నుండుటలేదు. మన విజ్ఞానపాముఖ్యతనే మనము సంశయించుచున్నాము. విజ్ఞానవ్యక్తిత్వము అభివృద్ధి చెందుటకు అన్ని సౌకర్యము లుండవలెను.

భారతదేశము ఇప్పడే నిద్రనుండి మేల్కొంచుచున్నది. ప్రస్తుతపరిస్థితుల ననుసరించి, భారతదేశమునందు వ్యాపించియున్న వివిధవిజ్ఞానముల సభివృద్ధిపరచుటకై ఒక ప్రతిష్టాపనమును స్థాపించియున్నాము. పాశ్చాత్యదేశముల నుండి కూడ విద్యార్థులు ఉపాధ్యాయులు వచ్చుచున్నారు. ఈ సామ్రాజ్యములు ఫలవంతము లగునటు విారు తోడ్పడవలయునని కోరుచున్నాము.

గాంధీ మహాత్ముని వర్ధంతి

చెన్నపురిలో స్త్రీలసభ-బహిరంగసభలలో సువన్యాసములు

బొంబాయి పూనానగరములనుండి 300 మంది స్త్రీలు మహాత్ముని సందర్శించుటకు

2 వ తేదీని ఎరవాడచెరసాలకు వెళ్లుట

వారిని లోపలికి వెళ్లనిచ్చుటకు తన కధికారము లేదని సూపర్వైంటు చెప్పుట

స్త్రీలు తేచ్చిర పుష్పతాంబూలములను మహాత్మునకు పంపుటకు సూపర్వైంటు అంగీకరించుట

స్త్రీమతి కస్తూరిబాయిగారు మున్నగువారు మహాత్ముని దర్శించుటకు వెళ్లుట

చెన్నపురిలో బహిరంగసభ

నిన్న సాయంత్రము మహారు ఆరుగంటలకు తిరుగుళ్ళి క్షేత్రమునందు బహిరంగసభ జరిగింది. చెన్నపురి ఆంధ్ర ప్రాదేశ్ కాంగ్రెసు మండల సంఘమువారు కలసి యీ సభ నేర్పాటు చేసిరి. స్త్రీమతి ఎం.కే. ఆచార్యగారధ్యక్షత వహించిరి. టి. జి. వేంకటాచలయ్య, చక్రవర్తి, ఎ.దే. రంగయ్యవార్యులు, భీమవం అయ్యగారు, కాళిదాసుగారు, శర్మరావు ప. తులసి, వెంకటరంగయ్యగారు ఏ. రంగనాథయ్యగారు, సుబ్రహ్మణ్యశర్మ, చల్లా శేషగిరిరావు, సింగారవేలుస్వామి, టి. ప్రకాశం, ఎ.ఎ. కరకాచారి, శ్రీమతి ఉన్నకలక్ష్మి తాయమ్మ, పూ. నీలమల (ప్రభుత్వోత్పల్ల లక్ష్మీరసమ్మ, గార్లను మర్రి వెంకట కుండియలు వచ్చిరి. 3వ నెల 18 వ తేదీని గాంధీ జయంతి-వర్ధంతి ఉత్సవములు జరిగిన కిటికీ సభ జరిపించున మరల 2 వ తేదీని ఉత్సవము జరుపవలెనా. అను నిశ్చయము జరిగినందుకకును తేలవందున పత్రికలలో ప్రకటించుటకు మీరు లేకపోయింది. అదివారమువాడు స్వరాజ్యపత్రిక లో మాత్రము స్థానికపార్లమెంట్ కోశవో న ప్రాధాన్యముగా ప్రకటించబడుటచే ను. రవానుల కార్యకర్తల సరిగా తెలియలేదు గాన రానుండింతమంది కభవరా లేదు. ఈవిషయమునే చక్కెర య్యస్వామిగారు వివరించిరి. ప్రకాశం గారధ్యక్షత వహించి యూహించబడెనుగాని వారు నకాలమునకు రావాలక పోయి సంజన ఎం. కే. ఆచార్యగారధ్యక్షత వహించిరి. కొన్ని ముఖ వ్యాసములు జరిపిమిట్లు ప్రకాశంగారు చెప్పిరి.

స్త్రీల సభ

నిన్న సాయంత్రము 4 గంటలకు సాయంత్రమువారు ప్రత్యేకముగా స్త్రీలసభజరిగింది. ఆసభకు వచ్చినస్త్రీలలో హెచ్చుపొంది కేదేవీరెలమి పాశ్చాత్య శాసనకలాపములు, శేష ములు భరించి వచ్చుటచే వారిని చూచి కేకపుట్టెను. కేక మాత్రమునెంత అభిమానాత్ములుగా సుహృద్రిని స్త్రీలసభ నుగూడ కథితా తన జనోన్ముఖత బాధ్యులైనవారైయు వెల్లడించెను. ప్రత్యేక స్త్రీలసభయ్యవారుగూడ వాస్త్రీలసభ లో నువ్వనెడిది అటునది బహిరంగసభకు వచ్చుటచే వారిద్దరును కొంత అలస్యముగ వచ్చిరి.

ఉపన్యాసములు.

ప్రాంతమున ఆచారిగారు ద్రవిడభాషయందు మహాత్ముని మహిమనుసూచిస్తోంట కవించిరి. పిమ్మట టి. జి. వేంకటరమణయ్యగారు రాష్ట్రభాషలో చక్కగా నువ్వనెడిది. మహాత్ముడు భరతఖండమున జనించుట భారతీయుల భగ్య విశేషమును భగవత్సంకల్పము ను సుడికె. కాళిదాసుని వాగ్దేవతావ్రతముగా గాంగ్రెసును సంభోధనకావ్యము నొసంగిరి. గాంధీ గాంధీ అనిపించుట సభలలో నువ్వనెడించుట మున్నగువాని కలన మూలకే. స్వరాజ్యము లభింపను. మహాత్ముడనువ్యాపార్యమగ నువ్వనెడించిన భగ్యమర్జనున సహింసాభగ్యమును తప్పకుండ కాంతముతో న్యాయుకే ఆశ్రయించి రాజ్యాభిమానుతో సార్వభౌమ కన్యజించి జెరియులందఱును కార్యకర్తలై నిర్వాణవిధానమును కొనసాగించినకే గాని స్వరాజ్యము లభింపదని, పంతులుగారు నడిపి ఎన్. ఎన్. కరకాచారిగారు (స్వరాజ్య) స్వరాజ్యము, ఏ. రంగనాథయ్యగారు (స్వదేశేమిత్రి) ని. చక్రవర్తిగారు (చెన్నపురి ద్రవిడ మండల కాంగ్రెసు సంఘ కార్యదర్శి) గార్లు ద్రవిడమున గాంధీమహాత్ముని మహిమతి శేషమును వివరించిరి. పిమ్మట సభ్యులకోరికలపై లక్ష్మీరసమ్మగారు కాంగ్రెసున కధ్యవస్థగేయములతోగూడ తేటతెలుగు మూలలలో ఉత్సాహదీక్షితులగున్చి దీర్ఘకావ్యము మొనరిరి. కావ్యమునకసరము. రాట్లముపై నాలుగవదట కెవ్వరు సభ్యుల కేరకెట్లుబాగుగాన వెల్లవారు నందలట పూనుకొనవలెనని మడిచిరి.

ప్రకాశంగారు

స్త్రీయతప్రకాశంగారు రాష్ట్రభాషలో నాలుగవదట మరొకరు తురుష్కుల విజయపుట్రాంతమును కవించి రెండు విజయములకు మహాత్ముని ఉపదేశమును అధారముచేసిరి. కేమలుపాపాగారు దౌర్జన్యపాధుమును మూలము. కాని మహాత్మునిమహిమను చాల ప్రశంసించును తంతివార్తకంపిరి. అకాలిలు మహామారులు. యధములం చాలతేరిన దౌర్జన్యపుంపులు. అట్టివారు కిటికీధనులకు కృపాణముల సంకల్పిని యు పోలేనులు తన్నుని మర్చియు గురు గురువునును చిటికెనకలిసిన కదలింపలేదు. ఎద్దుమునగాని శిఖనుగాని ఎట్లు కొనినవానికల నలుగురు సిక్కులశిష్యము. అది కలెనంబంధ మగువారి నిశ్చయము. అట్లు లండియను నుడ పోలేనులు ఆకాలిలు ఎద్దుముల కలెనంబంధము కట్టియొడ్చి కొట్టి కిన్ని గోతులలో పడవేసెను గూడ ఆకాలిలు పరమకాలిమును చూపిరి. అంజులకు ఆకేకకారణ మన మీతడు. వారు భీరులు. ఆంజుములు శేషంబుమా ప్రతి ఆకాలియను నడుము కట్టునందు కృపాణిని కరించి యే యుండెను. వారు నితరులు కారంబుమా మహాయధములందు జన్మను లాదిగా కలెకతుకొటిని మరుములేసినవారు. గాన మహాత్ముని బోధనల ప్రభావముననే ఆకాలిలు కాలమార్గము నడచించి సత్యాగ్రహములననే విజయము బడయగలిగిరి. మహాత్ముని సత్యాగ్రహవిధానమును సక్రమముగ నడచించి విజయమును బడయగట కేరకనోబలములను దైన్యస్థాయిని సాహసము లును అన్నిటికంటె ముఖ్యమగు దైవభక్తియు గల సిక్కుల వంటి భారతీయరే సభ్యులు గాని అన్యము సభ్యులు కాకాలిలు. స్థితిత్వము లేక దీక్షితకే కావ్యము లేక భాగములు వదిల లేక కావ్యపవృత్తి నైత్య జింప లేక ప్రస్తు లయినవారి మహాఫలము తెలుల బడెనుగలగుదురో భగవత్సంకల్పమునకు వికల్పము లేదు. కిరి కొట్టి భారతీయులను మహాత్ముని ఉపదేశము ననుసరించి కేకనెర నొసరింపనన్నను స్వరాజ్యము లభించె మీన. ఆస్వరాజ్యమును ఎడమకటిన సాంచాలయోధులంటి భారతీయుల తన్నుక కంపిర్లు బయ్యెదరు. వారి ఏర్పాటు లత్యగ్యతమును కలిగించినది ప్రకాశం గారు నుడిచిరి.

పిమ్మట శ్రీమతి లక్ష్మీబాయియ్యగారు కధితము సూచి కొద్దిగా నువ్వనెడిరి. రానుచంద్రయ్యగారు గాంధీగేయము ను పాడిరి. గాంధీ 9 గంటలకు సభ ముగిసినది.

నర్సాపురంలో ఉత్సవము

2వ తేదీని నర్సాపురంలో 3వ తిత్సవము జరుపబడెను. మహాత్మునిచేటును చూచునన్ను నుంచి ఊరేగించిరి. పూనందిమున బహిరంగసభ జరిగినది. మహాత్మునికి బంధవిష్ణు క్రింది క్షేత్ర జీవితము నొసంగరలెనని దైవమును ప్రార్థించిరి. వెంకట ప్రహ్లాదయ్య కాస్త్రీగారు గంభీరవాక్యము నొసంగిరి. ఆకాలిల దౌర్జన్యవిధిమను సత్యాగ్రహవిధియను చాల ప్రశంసించిరి నేడు (2వ తేదీ) మాధవరావుగారు తలెనెడిరి

రాజమండ్రి

2 వ తేదీ ఉత్సవమున సగరసంకీర్తనము జరిగినది. దేశాకాశములు అఖండ గౌరవవిమలనలిలారావన సందరించిరి. కేకములందును, వనీతులలోను ఆద్యములు ప్రార్థనలు జరిగెను. 2500 గజముల భద్రగుట్టును హిందువులు మహాత్మునిమలు పంపములు మున్నగుదీక్షల కందరినీ గజము వారికలంకంతున పోరును వచ్చు కగా కలెయించిరి. విదేశీ బట్టల వర్తకులు 2000 మంది వీ కల కన్న దానము చేసిరి. మహాత్మునిచేటును కలంకరించి గొప్ప కలెపు జరిపిరి. బాటి ఉపకారములను కార్మికుల భగవంతుములను వెంట నడచెను.

కందు కారాణిరాజుగారి అధ్యక్షత క్రింద బహిరంగ సభ జరిగినది. దౌర్జన్యరాహిత్యము, స్వదేశి, అస్పృశ్యత, మున్నగు విషయములను గూర్చి లంగుటూరి శ్రీరామయ్యగారు మహాత్మునిజీవితమును గూర్చి బారిష్టరు స్వామిగారు నువ్వనెడిరి.

రాత్రి చామోడిత్రువు సరసిచారావుగారు గాంధీ మహాత్ముని జీవితమునుగూర్చి కాలక్షేపము చేసిరి. బాటియవిద్యాలయ ము వారుగూడ వర్ధంతి ఉత్సవమును జరిపిరి. (స్వీయవిలేఖరి).

బొంబాయిలో ఉత్సవము

100 మంది స్త్రీలు బొంబాయినుండి ఎరవాడకు వెళ్లుట

గొప్ప కుటుంబముల వారు భారత పుత్రికలు పొంబాయి పోర్చి మహాత్మునియ స్త్రీలు మారుచుండి బొంబాయినుండి ఎరవాడకు వెళ్లిరి. వారిచట గాంధీమహాత్ముని సందర్శించుటకు ప్రభుత్వోద్యోగులు నువ్వనెడిరి. వారి కలెయి. పోలేను గాని వారందఱును తన్నుగా ఎరవాడ కలెసాల కేగి ఏర్పాదమున నహాత్ముడు కలెసాల కేకనో ఆ ద్వాయమున కొక్క కొక్కరుగా నువ్వనెడిరి. స్త్రీ గాంధీయ్యమని సంకల్పించి రాజలంబి వెళ్లిరి మీరు బొంబాయి ర స్త్రీయ స్త్రీ కథవారి ఏర్పాటు క్రింద వాస్త్రీలు బొంబాయినుండి బయలుదేరి 2వ తేదీ మధ్యాహ్నమున పూనానగరమున దిగిరి.

200 మంది పూనాస్త్రీలుగూడ వచ్చుట

పూనాలో 200 మంది పూనాస్త్రీలుగూడ బొంబాయి నుండి వచ్చి వారికో కలెరి. వారందఱును పాడివాణులై మధ్యాహ్నము కి గంటలకు సరమునండి ఎరవాడ కృష్ణసన్మ స్థాన మహాత్మేత్ర యాత్రకు బయలు దేరిరి. నేను మహాత్ముని సందర్శించ వచ్చితిమని వారి వారసులు కాంగ్రెసు సూపర్వైంటుకు తెలిపిరి. ఆట్లునుచుండిటకు తనకధికారములేనిని సూపర్వైంటు వివరముగా తెలియజేయు. తాము మహాత్మునకు సమర్పించ దలచిన పుష్పములను తాలూకములను మహాత్ముని కందజేయ వలెనని అంగవాసుకీలులు నూడల్పించును నోరిరి. అందుల కళ దగ్గిరించిన పిమ్మట వారందఱును కారాగృహ వాస్తవము కద్దనిల చి నన్ను ది నగీతమును పాడి క్షియును కారాగృహ విముక్తి కలిగింపుమని యాకృత్యని ప్రార్థించిరి. పిమ్మట వారందఱును దుఃఖితలై మరలివచ్చిరి. వాలో కొందఱు దైర్జన్యము నిలువాలక ఆక్రందన మొనరించిరి. పిమ్మట భవానీగారి దివ్యధనమున కెత్తమగలిగారు వారికుపా చారముల నొసంగ వారు భజించిరి.

శ్రీమతి కస్తూరిబాయిగారు ఎరవాడ వెళ్లుట

శ్రీమతి కస్తూరిబాయి, రామదాసు గాంధీగార్లును మరి యెద్దఱును 2వ తేదీని మహాత్ముని సందర్శించుటకు 2వ తేదీని పూనాకు వెళ్లిరి.

పండిత మాలవ్యాగారి తంతివార్త

గాంధీమహాత్ముని వర్ధంతి ఉత్సవమునకు బొంబాయికిరా వలెనని బొంబాయి ప్రభులును పండిత మదనమోహనమాలవ్యా గారికి తంతివార్త కందిరి. పండిత మాలవ్యాగారు 1వ తేదీ ఉత్సవమునకు మూల్కానుకుండి లాభానానచ్చిరి "నేను శేషజీవి బొంబాయి చేరాల నందులకు చింతిలుచున్నాను గాని నా ఆత్మ వితో నుండును. మీరు తలచిన ప్రకారము నుజరారు విద్యా పీఠముకు మీకు 10 లక్షలును లభించినని నేను తలంచెదను. గాంధీమహాత్ముని కంటె పూజనీయులగు భారతపుత్రు లిపుడె క్వరును లేదు" అని పండిత మాలవ్యాగారు తంతివార్తకంపిరి.

గుజరాతు గాంధీస్మారక విద్యాపీఠము

డాక్టరు ప్రాణజీవదాసు మెహతా (గంనూను) గారి నుండి భూమిదిరాళము 2½ లక్షలతో కేర మొత్తము 8 లక్షలు లభించినవి. కేపు అహమదాబాదులో వర్ధంతి ఉత్సవమును నెలకెట్టుటకు నేడు (1వ తేదీ) బొంబాయినుండి కల్లభభాయి పటేలుగారు అహమదాబాదు వెళ్లిరి. నేనును యహంసా సాయి బావాజీగారును బొంబాయిలో కథమును నువ్వనెడియున్నా మని మనిలాలు కొధారిగారు బొంబాయినుండి తలెనెడిరి.

గుజరాతు విద్యాపీఠము క్రి.ద.నన్ను ప్రాథమిక పాఠశాల

లో 87000 మందియును హైస్కూలులలో 22000 మందియు ను చదువుచున్నారు. గ్రంథాలయములందు 75000 దూపా యుల వెలల సంఖ్యలున్నవి. భగవంతుడు జేయుగోరు వారు హిందీ కళజీవిత పుత్రికా కార్యాలయము అహమదా బాదు" అను చిరునామాకు పంపగలెదను. ఈవిద్యాపీఠమును మహాత్ముడే నెలకొల్పెను. అని హెచ్ సరసింధాసు ఈ కార్యలాభాను విజ్ఞప్తి కందిరి.

మహాత్ముని కనవసర ప్రాముఖ్యత నీయగూడదు.

ఉద్యోగుల అసహనము

అహమదాబాదు యంత్రశాల యజమానులకును పనిచాం ద్రమును బోనసును గూర్చి అభిప్రాయభేదము కలంకగా వాదని నుగూర్చి గాంధీమహాత్ముని అభిప్రాయమును తెలుసుకొనుటకు నేటు మంగళదాసు పాల్గొను (కానవసంఘసభ్యుడు) శ్రీమతి అనునూయూ బాయిగార్లు ఎరవాడ కేరసాలకేగి ఉద్యోగుల అసహనని కొరగా వారసుమతి నివ్వలేదు. ఈ విషయమున గాంధీమహాత్ముని సందర్శించుట కనుమతి నిచ్చినవో గాంధీగా రికి లేని పోని అధికృత నిచ్చిట్లునని బొంబాయి దొరకము వారు తెలిచి అనుమతి నీయ లేదని తెలిసినదని అహమదాబాదు నుండి విలేఖరి హిందూపత్రికకు తెలిపెను.

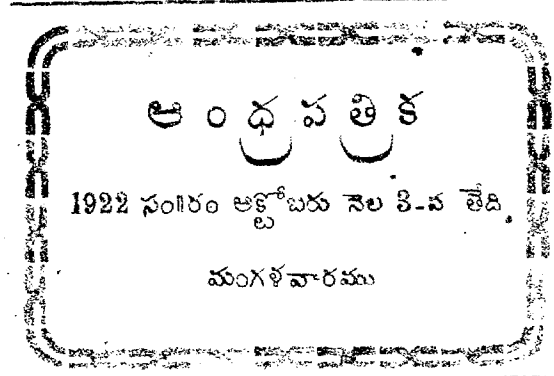
[illegible]

సంవత్సరాదిసంచికలు.

సంవత్సరాది సంచికలు తయారైనవి. చందా దార్లకు వీ. పీ. లు పంపుట ప్రారంభించితిమి. నెంబర్లవారిగా రోజూ కొంతమందికి రవాణా చేయబడుచుండును. దినపత్రిక సంవత్సర చందాదారులకు ఖరీదు 1-0-0. వారపత్రిక చందాదార్లకున్నా దినపత్రిక యితరచందాదార్లకున్నా ఖరీదు 1-4-0 నిర్ణయింపబడినది. ప్రతి సంచికకు తపాల వ్యయము 0-8-0, మని ఆర్డరు రుసుము 0-2-0 తగులుబడి యగుచున్నది.

భాషాభిమాను లెల్లరు తప్పక స్వీకరించి మా యద్యమమునకు తోడ్పడ గోరుచున్నాము.

వ్యవస్థాపకుడు.

ఆత్మగౌరవము

శాసనసభల ప్రయోజనశూన్యత హిందూ దేశమునందు మాత్రమే గాక సింహళదీప్వము నందుగూడ వెల్లడియగుచున్నది. సింహళ శాసనసభ యందు, ఉద్యోగుల జీతములను హెచ్చింపవలయునని ప్రభుత్వమువారు విశ్వప్రయత్నముల గావించిరి. ప్రజాప్రతినిధులలో పలువురి ప్రయత్నమునకు ప్రతికూలభావము కనబడినది. రెండు దినములు చర్చ జరిగెను. దేశ మీ ఏర్పాటుకు ప్రతికూలముగ నున్నదని తెలిసినను సింహళ ప్రభుత్వమువారు తమ పట్టుదలను విడువక అధికారుల వోట్ల సహాయముతో తమ తీర్మానమును కొనసాగించిరి. శాసనసభ్యులు పలువురు ప్రభుత్వమునెదుట నున్న అపాయములను సూచించిరి. కాని, గవర్నరుగారు వివరయిరి. అనధికారసభ్యుల హితమును లెక్కబట్టమనియు, అధికారసభ్యుల సహాయముతో తమ పంతమును నెగ్గించుకొందుమనియు బలికిరి. 19 మంది సభ్యులు తీర్మానమున కనుకూలముగను, 18 మంది సభ్యులు తీర్మానమునకు ప్రతికూలముగను సమ్మతల నిచ్చిరి. అంతట పదునాలుగు శాసనసభ్యులు ఆత్మగౌరవమును నిలుపుకొనుటకు సభను విడిచి లేచిపోయిరి. ఇక ముందు వీరేమిజేయుదురో యని ప్రజలు నిశ్చించుచున్నారు. వలసరాజ్యముల కార్యదర్శియగు చర్చిల్ మంత్రిగారికి వీరొక తంతివార్తను పంపదలచిరి. కాని, చర్చిల్ గారి హృదయము నెరిగిన వారు, వీరు న్యాయము సలిపెదరని ఎంచజాలరు. ప్రజాస్వామ్యత్రయములపై వీరికిగల నిరసనభావము తెలిసినదే. శాసనసభనుండి లేచిపోయిన సభ్యులు తమ పదవులకు రాజీనామా నిచ్చెదరో లేదో తెలియలేదు. వారింకను ఏసంగతియు నిశ్చయించి కొనినటుల దోచడు. వీరు మరల శాసనసభలో బ్రవేశించి స్వగౌరవమును గాని దేశగౌరవమును గాని నిలుపుకొనజాలరు. హిందూదేశ శాసనసభలలో సభ్యులు నిర్విణ్ణహృదయులై యున్నారు. ఏమిజేయుటకును దోచుటలేదు. శాసనసభలలో నిలచి, దేశమునకు స్వరాజ్య మిప్పించుట గాని, ఇతరవిధముల లాభముజేయుట గాని దుర్లభ మని

వారికి చెలియును. కాని, ప్రతిష్ఠ వారి నింకను వేధించుచున్నది. సామ్రాజ్య శాసనసభ్యులగు రంగాచార్యులుగారు హిందూపత్రికాప్రతినిధికి చెలిపిన సంగతుల గాంచిన, వారు ఎంత నిరాశాపూరితులై యున్నదియు వెల్లడి యగును. శాసనసభల లాభముల గూర్చి వోటరులను ప్రబోధింపవలయునని, రాజప్రతినిధిగారు సభ్యులకు హితమొసగియుండిరి. తమ కండుల కిప్పమే గాని, వోటరుల యొద్ద తాము సలిపిన ఘనకార్యముల నేమని వివరింపవలయునో, రంగాచార్యులు గారికి దోచుట లేదు. తమ అవజయమును ప్రకటించుకొనుటదప్ప జేయ దగినదని వారికి గనుపింపలేదు. శాసనసభలు అనేక విషయములకొరకు ప్రయత్నము సలిపెను, కాని తుదకొక్కటియు సఫలము గ లేదు. నిర్బంధచట్టములు కొన్ని రద్దయినను, సవరింపబడినను నిర్బంధములు తొలగ లేదు. ప్రజలకు పౌఖ్యము గలుగ లేదు. ఇక ప్రజల ఆర్థికదుస్థితి దుర్భరముగ నున్నది. పారిశ్రామిక సంఘునివేదికి సూచనల ననుసరించి, ఫలమేమియు గలుగ లేదు. ఆర్థిక విచారణ సంఘునివేదిక వెలువడినది. ఇందలి సూచనలు మిగుల ఆశాభంగకరములుగ నున్నవి. కాశీతముమీద ఇట్టి రిపోర్టులను ప్రచురించినంత మాత్రాన, దేశముత్పత్తిపడనేరదని, రంగాచార్యులుగారు సూచించిరి. పన్నులు మితిమీరుచున్నవి. పన్నులు హెచ్చగుటకు ప్రభుత్వమునకు తాము తోడ్పడితిమని, రంగాచార్యులుగారు విచారించుచున్నారు. దేశమును కృంగజేయుచున్న అధికవ్యయము తగ్గుటకు శాసనసభ్యులు తోడ్పడ లేకపోయిరి. పైనిక వ్యయమును ఏమాత్రము తగ్గించుటకును వీరికి చేత గాకపోయెను. ఉన్నత ద్యోగములు భారతీయుల పరముజేయుటకు జేసిన ప్రయత్నములు వ్యర్థములయ్యెను. క్రిమినల్ విచారణల విషయమై యూర పియనులకును భారతీయులకును గనుపజచెడి విభేదమును తొలగించుటకు వీరికి చేతగాకపోయెను. ఆర్థికదుస్థితివీరాష్ట్రమునవట్టిననుకనుపించుచున్నది. దీనిని తొలగించుమార్గము గనుపింపలేదు. రంగాచార్యులుగారి రీతిన తమనిరాశను వెల్లడించిరి. కాని లాభమేమి? శాసనసభలవలన ప్రయోజనములేదని అనుభవపూర్వకముగ గ్రహించినపుడు, సభ్యులొకను దానిని విడినాడ లేనపుడు, ఆగ్రహమును నిరాశనుమాత్రము కనుబడిచి సంతమాత్రమున లాభమేముండును? వీరి యసమృత్తి క్రియాశూన్యము దాల్చవలయును. ఆంగ్లజాతి క్రియాశీలహితమగు అసమృత్తినిగాని, ఆవేశముగాని, గుర్తింపదు. శాసనసభలలో తమ పలుకుబడి నున్నయని, సభ్యులు గ్రహించుచో వానిని విడనాడి స్వతంత్రముగ పట్టుబడుటయే ధర్మముగాని, వాని నింకను వంటియుండుటవలన ఇసుమంతయు లాభముండదు. శాసనసభలలో బ్రవేశింపవలసిన తరుణము స్వరాజ్యసిద్ధికి బిమ్మటగాని, తత్పూర్వముగాదని విదితమగుచున్నది. ప్రజేచ్ఛను కొనసాగింపలేని శాసనసభలవలన, లాభము నిరంకుశాధికారులకు గలుగుచుగాని, ప్రజలకు గాదు.

మహాత్ముని సందర్శనము.

లేబరు తగాదానుగూర్చి, గాంధీమహాత్మునితో ముచ్చటించుటకు బొంబాయి శాసనసభ్యులగు సేత్ మంగే... క్షిగారును, శ్రీమతి అనసూయాబాయిగారును ఎట్టవాడా జయిలుకు వెడలగ, అధికారు లిందు కనుమఠింపకబోయిరి. వారు సూచించిన కారణము విచిత్రముగ నున్నది. ఇందు కంగీకార మొసగుచో, గాంధీమహాత్మునికి అనవసర

ప్రాముఖ్య మొసగినటులగునట. మహాత్ముని ప్రాముఖ్యమును తగ్గించుటకు వారితో నితరులు సంప్రతింప గూడదని, అధికారు లాజ్ఞాపించెదరేని వారు మిగుల పొరబడిరని చెప్పకదీరదు. ఏలనన, మహాత్ముని కిదివరకే విశేషప్రాముఖ్యము గలదు. దానిని ఎట్టవాడా జయిలు అధికారులు దీసివేయుటకల్ల. మహాత్ముని రాతిగోడలమధ్య బంధించినను, అతని ఖ్యాతి ప్రపంచమునందంతటను న్యాపించియున్నది. అధికారుల చిన్న చేష్టలవలన మహాత్మునికి కలిగెడి నష్టమావంతయును లేదు. ఎవరిని జూచినను జూడనియకబోయినను, మహాత్ముని సందేశము నిలచియేయుండును. ఎల్లరహస్యనియములను చలింపజేయుచునేయుండును. నిన్నటిదినమునందమగ్నిహైందవనాశీమణులు గాంధీమహాత్మునికి ప్రణమిల్లుటకు ఎట్టవాడాజయిలుకు బయల్పడలేరి. మహాత్ముని జూచుటకు అధికారులనుమఠింపరని, వారికి చెలియును. కాని, మహాత్ముడు ప్రవేశించిన ఎట్టవాడాజయిలు ద్వారముయొద్దకుబోయి వారు నమస్కరింప దలచిరి. గాంధీమహాత్ముడు ఎల్లర మనోనేత్రముల ఎగుట మెలగుచుండ, వారి దర్శనము లభించకుండునా? జయిలు ద్వారముయొద్దకు బోయిన నారీ మణులు ముందుగ సూచరింతుండెటుగారి నడుగగ, గాంధీని జూచుటకు కతడు వలచుపడకనెను. పుష్పములను సమర్పించి, గాంధీ కిందజేయువని సూచరింతుండెటుగారిని కోరి, జయిలు ద్వారముయొద్దనే వీరుగీతములనుబాడి ప్రార్థనలను సరిపే గాంధీ జన్నదినమహాత్మువమును సలిపిరి. జయిలుయొద్దజేరి మహాత్ముని జన్మోత్సవమును సలిపి నారీమణులభక్త శ్రద్ధలపారములనుటకు సందియమే? రాజగోడలు కారాగృహమును నిర్మింపవని జెప్పినకవిత్యోగనిగీతమునం దెంతటి సత్యము గలదు! శాంతిదూతను, ధర్మప్రచారకుని, సత్యవేత్తను నిర్బంధించుటవలన, అందుకు బూనినవారి కెట్టి కళంకము గలిగెనో యూహింపవచ్చును. గాంధీ మహాత్ముడు త్వరలో విముక్తుడు గావలయునను నాతురము ఎల్లర మనములలో గనుపించుచున్నది. అట్టితేరి, మహాత్ముని సందేశములను నిర్వహించుటకు ప్రజలు అత్యంత శ్రద్ధవహించుట మేలు. తాత్కాలికావేశము జూపినంత మాత్రమున లాభము లేదు. బొంబాయిలో జరిగెడి గాంధీనర్హతి మహాత్మువమున పాల్గొన లేనందులకు చింతిల్లును, గుజరాత్తు విద్యాపీఠము కొరకు ప్రోగుజేయుదలచిన పదిలకులధనమును త్వరలో సంపాదించి, గాంధీమహాత్ముని కారవింపుడని, పండిత బుడనమోహన మాలవ్యా గాడు సందేశ ముపిరి. మహాత్మునియొడ నిజగౌరవము జూపుట కతనికి ప్రీతికరమగు కార్యముల జేయుటయే ప్రధానసాధనము. నిర్మాణ కార్యక్రమము త్వరలో పూర్తియైన గాని, దేశము సత్యరాభీవృద్ధి గాంచజాలదు. మహాత్ముని ముఖ్య సందేశ మిదియే. దాని నిర్వహించి భారతీయులు చరితార్థు లగుదురు గాక!

క్రైస్తవమతము: ప్రభుత్వపోషణ

క్రైస్తవుల చర్చికి ప్రభుత్వ మొసగెడి పోషణవలన, క్రైస్తవుల కమాత్రము లాభము గలుగుటలేదని, సి. యఫ్. ఆండ్రూసుగారు ఇండియన్ రివ్యూప్రతికకు వ్రాసిరి. ఇ.దువిషయమై చాలకాలము నుండియు వాదప్రతివాదములు జరుగుచుండెను. కాని దీని ప్రాముఖ్య మిప్పు డెక్కుడుగ గాన్పించుచున్నది. అన్ని మతములవారిని, గాంధీమహాత్ముడు ఏకభావబద్ధులుగ జేసెను. మహాత్ముని నంకకు అన్ని జాతులవారును, అన్ని మతములవారును ఆకర్షింపబడుచున్నారు. వెనుకటి విభేదము

లంతరించుచున్నది. హింధువులు, మహమ్మదీయుల తొబాటు హైందవకై స్త్రీపులుగూడ స్వరాజ్యోద్యమమున పాల్గొనుచున్నారు. కాని క్రైస్తవుల చర్చిని ప్రభుత్వము పోషించుటచే, దానికి సంబంధించినవారు దేశభక్తిని జూపుటకు వీలు లేకున్నది. క్రైస్తవ మతప్రచారకులు ప్రభుత్వ సేవకులుగ పరిగణింపబడుటచే, ప్రభుత్వమువారి యెట్లైన నటుల నడుచుకొనుచుండవలయును. వర్తెలిసుసంధి ఎంత న్యాయవిరుద్ధమో ఇప్పుడు చెలిసివచ్చుచున్నది. కాని దీనికొరకు కృతజ్ఞతాసూచకముగ ప్రార్థనలను సలుపవలయునని ప్రభుత్వమువారు చర్చిలను గోరగ, వారిటుల నాచరించిరిని ఆంధ్రానుగారు సూచించిరి. సంజాబునందు డయరు సేనానిగావించిన ఘోరపథకు, నాగరిక ప్రపంచ మంతయు హాహాకారము సలిపియుండగ, క్రైస్తవచిహ్నముల మూలము దాల్చియుండిరి. సందిగ్ధసమయమున వీరు తమ ధర్మమును నిర్వహించజాలక బోయిరనుట, సువిచితము. పలుమతములు వ్యాపించియున్న హిందూదేశమున ఒక్కమతమునుమాత్రము ప్రభుత్వముపోషించుటవలన, ఆ మతమునకు గలిగెడి లాభమునకన్న నష్ట మధికము. క్రైస్తవులు దేశమాతపట్ల నిర్వహింపవలసిన విధులను నిర్వహించజాల కున్నారు. క్రైస్తవులు ఆత్మగౌరవమును నిలుపుకొనుటకు ప్రభుత్వపోషణమును వదులుకొనవలయు ననియు, అట్టితరీ వారు వివాదీయులవలె మెలగ నవసరముండదనియు, క్రైస్తవమతమును గూర్చిన దురభిప్రాయము లనేకములు దొలగిపోవు ననియు, ఆంధ్రానుగారు తేటపరచిరి. ఆంధ్రానుగారు ఇదివరకు మిషనరీ సంఘమునకు జెందినవారే. అట్టి ముఖ్యుడు డెలివెడి హితముగూర్చి క్రైస్తవసంఘము దూర మాలోచించి తన కర్తవ్యమును నిర్వహించుట అవసరము. ఇందు విషయమై వారేమిజేసెదరో చూడవలయును.

చెన్నరాజధాని ఆరోగ్యము.

1921 సంవత్సరపు ఆరోగ్య నివేదికము ఏ మాత్రము ప్రోత్సాహకరముగ లేదు. ప్రభుత్వము వారు ప్రచురించెడి అంకెలను నమ్ముటకు వీలులేకున్నది. అవి యన్నియు చాలనరకు తప్పుబడినివేదికములించుచున్నది. 1920 సంవత్సరమునకన్నజనముల సంఖ్య తక్కువుగ గన్పించుచున్నది. మరణముల సంఖ్యయు వెనుకటికన్న కొంచెము తక్కువుగ నున్నది. చనిపోయిన స్త్రీలసంఖ్య విస్తారముగ గన్నట్లుచున్నది. ప్రసవ సమయమున లేగిన ఏర్పాటులు లేకుండుట ఇట్టి దుస్థితికి కారణమని సూచించబడెను. శిశుమరణములుగూడ విశోతముగనున్నవి. మరణముల సంఖ్యను తగ్గించుటకు నివారణోపాయముల నవలంబించవలయునని నివేదికయందు సూచించబడినది. కాని అధికారు లెవరును, దేశపు ఆర్థికదుస్థితికిని, మరణములకును సంబంధమును తిన్నగ కనిపెట్టినటుల దోచదు. ప్రజల దర్శద్రదశను తొలగింపనంతవరకు, ఇతర యుపాయముల నెన్ని బన్నినను, అవి ఫలప్రదము గానేరవు. అంటు వ్యాధులలో కలరా అన్ని మండలములలోను వ్యాపించియుండెను. స్పృహతవ్యాధివలన దాదాపుగ పదివేలమంది చనిపోవుట శోచనీయము. ప్లేగువ్యాధి నివారణకు ఇంతవర కవలంబించుచున్న పద్ధతులు సంతృప్తికరముగ లేవని, నివేదిక యంగీకరించుచున్నది. జ్వరముల క్రింద చనిపోయినవారి భ్రాతృకులకు ఊయవ్యాధిగలదని యూహింపబడెను. ఇందునుబట్టి ఊయవ్యాధి యీ రాజధానియందు వీరము బెట్టుకొనెనని యూహింపవచ్చును. మరల మరల తిరిగివచ్చు జ్వర మొకటిసేర్కొనబడినది. ఇట్టి ప్రత్యేకరోగములు గాక, మిగిలిన కారణముల

క్రింద నూటికి 43 వంతు మరణములు వివరింపబడెను. ఇన్ని మరణములకు సరియగు కారణము దెలియకుండుట విచిత్రముగ నున్నది. ప్రభుత్వవిమర్శనమునందు ప్రస్తుతస్థితి విషమముగ నున్నటుల దెలుపబడెను. కాని దీనినుండి బయల్పడుటకు మార్గ మేదియో, తెలుపబడలేదు. త్రాడు బొంగరము లేని సూచనల వలనను హితవాక్యముల వలనను, ప్రయోజనము గలుగదు. ప్రస్తుత మవలంబించెడి పద్ధతులు బనికీరావని ప్రభుత్వమువారింగీకరించుచున్నారు. కాని, ఏపద్ధతులు పనికివచ్చునో తెలియకున్నది. వైద్యులలో ఎవరి సిద్ధాంతములు వారివి. దేశమునందు ఆనుశ్రుతముగ నవలంబించెడి ఆరోగ్యవిధుల గూర్చి, వైద్యాధికారులు యోచించుట లేదు. పాచ్చాత్మదేశములందు వ్యాధికము నందున్న పద్ధతుల సేదేశమున బ్రవేశింపజూచుట వలన అపజయము వాటిల్లు సహజము. భారతీయుల ఆచార వ్యవహార సాంప్రదాయములను బాగుగ గుర్తెరింగినవారు గాని, అనుకూల నియమములను సూచింపజాలరు.

లేబరుపక్షము : యుద్ధప్రయత్నములు

మరియొక యుద్ధమున దేశము పాల్గొనవలసి వచ్చునో, తాము ఏతమాత్రము సహాయము జేయమనియు యుద్ధ మే తీరున నయినను జరుగకుండ నాటంకపర చెదమనియు, ఇటీవల బ్రిటీషు లేబరు పక్షమువారు ప్రచురించెడి. ఆస్ట్రేలియా లేబరు పక్షమువారుగూడ వీరి మార్గమునే ఆనుసరించుచున్నారు. తమ మంత్రులగు హ్యూజెస్ గారు వెనుకజేసిన వాగ్దానములను బోధోల్లరినయి, గత సంగ్రామమే కడకటి సంగ్రామమును వాగ్దానమును భంగపరుచుచున్నారనియు, బ్రిటీషు ఇంపీరియల్లిస్టుల ఆజ్ఞలకులోబడి ఆస్ట్రేలియాను మరియొక యుద్ధమున దింపునో తమ సహాయమును నిరాకరించి అట్టి విషత్తును తొలగింప బ్రయత్నింతుమనియు, వీరి ప్రకటనము దెలుపుచున్నది. కాని సమయము వచ్చినపుడు, లేబరుపక్షపు ప్రతిజ్ఞ లెంతవరకు యత్నరకు వచ్చునో చూడవలయును. ఒక్కసంగతి మాత్రము నిశ్చయమయినది. ప్రాన్సు, ఇటలీదేశములేగాక, బ్రిటీషు సామ్రాజ్యమునందనేకులు పైతము తుక్కితో ఇంగ్లండు సమరము సలుపుట కిచ్చగించుటలేనని స్పష్టమగుచున్నది. బ్రిటీషు మంత్రులీ సంగతిని కనిపెట్టి యేయుందురు.

లక్షదీవులు.

లక్షదీవులను ద్వీపములు పశ్చిమసముద్రమునందు గలవు 1920 సంవత్సరపు నివేదికజూచిన, అందలి స్థితి దుర్భరముగ గనుపించును. దక్షిణ కనరా కత్తెరగు ఎల్లిసుగారు తమ పరిశీలన ఫలితమును ప్రచురించిరి. అక్కడ విచారణజేయు పద్ధతి విచిత్రము. దేశభాష ముళియాళి భాషయైయుండ సాక్ష్యము కన్నడభాషలో రికార్డుజేయబడుచున్నది. జిమానా ను విధించినపుడు, అందుకుసంబంధించిన ఉత్తరువు లేవియు గనుపింపవట. సర్వోజయిలులో ఖయిదీలకు చాలింత ఆహారమిడుటలేదు. అంటు వ్యాధులు విశేషముగ వ్యాపించుటచే మరణము లధికముగ నున్నది. స్త్రీలచే అధికారులు నిర్బంధముగ కూలీకనిజేయించుచున్నారు. ఇది దుస్సహముగ నున్నదని వారు మొరలిడినను, ఎల్లిసుగారు నమ్ముటలేదు. విద్యాపరిస్థితులు చాల వెనుకబడియున్నవి. ఎల్లిసుగారి వర్ణనజూచిన, అధికారుల దుండగములు మిన్నముట్టుచున్నటుల కనుగొనవచ్చును. కత్తెరగు లీదీవులను కొన్నివత్సరముల నుండియు చూచుటయే లేదు. వైద్యసహాయము

చాల తక్కువగ నున్నది. ఇట్టి పరిపాలనము ప్రభుత్వమునకు కళంకదాయక మనుటకు సందియములేదు.

ఈజిప్టు నాయకుడు

ఈజిప్టునాయకు షగు జగ్గుల్ పాషా గారిని నిర్బంధముననుంచి, ఈజిప్టుసమస్యను పరిష్కారము జేయనెంచుట అసంభవమని స్పష్టమగుచున్నను, అధికారులు తమ పంతమును విడుచుటలేదు. హిందూదేశనాయకుషగు గాంధీని నిర్బంధించుటచే, హిందూదేశమున శాంతి ఎటులగలుగ లేదో, ఈజిప్టు దేశమున జగ్గుల్ పాషాగారిని బంధించినను అటులనే శాంతిగలుగ లేదు. అంగ్ల లేబరుపక్ష ప్రతినిధులు వెనుక నెకమారు డెలిపినటుల, జగ్గుల్ పాషాగారు లేనిది, ఈజిప్టు దేశమేలేదు. జాతీయాశయములను ఎంతకాల మటుల విఫలపరుచుట? జగ్గుల్ పాషాగారిని విడుదలజేయవలయునని స్పష్టమొక్కవారిని కోరగ, వారందుకు నిరాకరించిరి. ఇప్పుటి యధికారులు తమ నిజధర్మమునుబాసి దండనపద్ధతినే శరణ్యముగ నమ్ము కొనుచున్నారు. అంగ్ల దేశ రాజనీతి చతురత, యధఃకతిత మయ్యెనని తేటపడును.

మితిమీరిన వ్యయము

ఇటీవల హాకీం అజ్జల్ ఖానుగారును, పండిత మోతీలాల్ నెహ్రూగారును పూనా నగరమునకు వచ్చినపుడు, మ్యునిసిపాలిటీవారు అడ్డెసును ఖనుర్పించి యుండిరి. ఇందు కిగు వ్యయమునకుగాను రూ 500 లను ప్రత్యేకించిరి. కాని కత్తెరగు గారి తీర్మానమును నిరాకరించిరి. మొదటి కారణము, ఈ నాయకులు శాసనోల్లంఘనముకొరకు తిరుగుచుండుట. రెండవ కారణము, ఇట్టి వ్యయము మితిమీరిన వ్యయమట. అధికారు లిట్టి స్వల్పపు ఖర్చును మీతిమిరినవ్యయ ముచుట ఎంతవిచిత్రమో యూహింపవచ్చును. ప్రభుత్వమువారు జేసెడి ఖర్చులబట్టి జూచిన ఇదియొక లెక్కయో? ఇష్టము లేనపు డెట్టిపేర్ల నయినను బెట్టుచున్నను, ఆ విషయమటుండ దేశభక్తులను గౌరవించుట కయినను స్థానికసంఘములకు స్వాతంత్ర్యము లేనపుడు, స్థానికస్వపరిపాలనము నేటివీరకాయ గాదా?

విదేశ వార్తలు

విషమావస్థ తప్పట

ముదేనియాలో నేడు నైనికసమావేశము

ఫ్రేసును ఖాళీచేయుటనుగూర్చి ఆలోచించుట

శుభ సూచనలు

లండన్, అక్టోబరు 1:—రాత్రి 11-50 గంటలు. సామీప్య ప్రాచ్యదేశపు వ్యవహారములు దుశ్శుభములగు కాన్పించినను ఆకస్మికముగ పరిస్థితులు, కలవని కలపుగ, శుభ ప్రదముగ ప్రస్తుతము మారినటుల భావించుచున్నది. ముదేనియాలో నైనికద్యోగు లందరు మూడవతేదీన సమావేశ మగుటకు ఇప్పుటికిగత్యయింపుకొనిరి. ఇసుక ఉత్తరువు వరకు ఎట్టి చర్యను జరుపరాదని అంగ్ల రాష్ట్రభుత్వమువారు ప్రకటించిరి. దానిచే ప్యారిసులోను, లండనులోను అందరు సంకేతము గాంచిరి. కెమాలిస్టులు నిజముగ త్రికణశుద్ధిగ కాంతిపరిస్థితులను ప్రజేత బెట్టుటకే ప్రయత్నించుచున్నారని తలంచుచున్నారు. మంటువాడపటిభాగమువరకు వ్యాపించియున్న ఫ్రేసు దేశమును అడియానోపిలుతో సహా తక్షణము ఖాళీజేసి తిర్క్కి వశపరచవలయునని యూనపు కెమాలిగారు జాతీయవాదుల

ఒక మాట గ్రీకులయొక్క కృతములు (గ్రీకును సూర్య) ఏమి
యో తెలియజేయు. కనుక స్థూలము నుడ అందుకొనవలయు
నున్నది. ఒకవంక ఇట్టి స్థితియందు ఇంకను గొంతెక్కు
కోర్కెలను గొనుచున్నాడు.

బాంబాయి ప్రాంతాల్లో ప్రాంతీయ వేరుగుడు ఆధారిత
 ఉత్పత్తిలయినవి దాక్తురుకనిబాంబాయిలో నిజప్రాయకులవలె
 పరిగిరి, వానప్రసూర కాంగ్రెసు ఉత్పత్తిలలో పి. కె. కె. కె. కె. కె.
 వాచాగిగారు నిస్సాక్ష్యుడేరి. వీరి కె. కె. కె. కె. కె. కె. కె. కె. కె. కె.
 కూడా నివాసించినవి. వీరికి తరములు నిస్సాక్ష్యుగారు కలిగి.

సంయుక్త రాష్ట్రముల కానకపథ వనంజయ 20 వ తేది
సమావేశ మగును.

చిత్తరంజనదాసు-సాగరసంగీతము

(నిడమర్తి - సత్యనారాయణమూర్తి)

చిత్తరంజనదాసు గురజాడకు స్వామివాది. వేళభట్లకు. విశా ఆపణ్ణులను తెచ్చించి వజ్రవేదమున న్యాయవాదియగు సంకతిసంధ్యముల నరయను జరిగితచరణమగు జీవితమును గడపుచుండును. అట్టివారి వృద్ధులముందు గవితాంతురములు నవతై ననినవో నాశ్వయుజ పాదమకమాను.

దాసు మంగళావయందు గల ఆశ్చర్యకవులలో చాల సున్నతస్థానము నలంకరించును. కాని యితరుల కీతకవిత్వమును గూర్చి కొలదిగ దెలియును. సాగరసంగీత మను కృతిలన నాతని కవిత్వవిధానము అంగ భాషాపరిచితులకు విదితమగుచున్నది. దానినిగూర్చి యాంధ్రులకు దెలియజేయుటే దీనియధ్యక్షము.

మంగళావయందలి మాతృక ననుసరించి సాగరసంగీత మును అరవిందయోగి ఆంగ్లములోనికి అద్యరూపమున ననువదించె ననుమాత్రమే దీనియంత్యుత్పత్తిను వెల్లడిచేయును. ఇందు నలు వది భాగితములు మాత్రము కలవు. కవి సాగరసంగీతమును విని నపుడు తన వ నోవీధి సుదయించిన భావపుష్పములను లోకము నకు గీతారూపమున నొసంగెను.

చిత్తరంజనదాసు మంగళమునందలి పూర్వకవులను పోలి రచించు ననుమతి కలదు. ఈతనికవనము భాషావిషయమున వెలు లుండనో తెలియదు. భావముమాత్రము హైందవపురస్కృతి (Indian Renaissance) ననుసరించి యున్నదనినవో సత్య క్తివోపమునకు పొల్పబడెను. ఇందుగల గీతముల ననుస రించి చూచినవో నీతనికవనమున భాషాస్వతియేగాని నిడివి యగుకథను వృద్ధ్యంగముగ కల్పించి చిత్రవికలకృతి కాన రాదు.

ఈగీతములు మహానందమున జనించినవి. 'ఆగానము పర కశ్యపే ప్రవహించి విన్నవారి పరవశులనుగా జేయుచున్నది.' 'వ్యోమధూములు నీ సంగీతస్వరముతో నిండియున్నవి వాయువు పూలవాసనలచే భారమైయున్నది. నీపాట వినుటకై వేచియున్న నావృద్ధులము ప్రభులమై నీవు పిలిచినపుడు గాన లహరిగా ప్రవహించును.' ఇట్లులే ప్రతిగీతమునున్నతమగు వానం దముతో గూడి యానేకపరకశతను జూపుచున్నది.

ఈగీతములు కవల మాజేపూరితములు గాక సత్యము యొక్క నిర్మలశాంతిరసములచే నోట్లెరుచున్నవి. ప్రపంచ సారస్వతమునందలి శేటియుగము యోగదృష్టితో నిడివై యున్నది. వివికకవులకు యేట్లు, రస్సెల్, కన్స్టెన్స్ యొక్క యు, పరామర్శలయగు రోమేజ్ రోలాండుయొక్కయు, మంగ జేశకవియగు రివీంద్రయొక్కయు కావ్యములం దీయోగము. తము (Mysticism) సుపూర్ణముగ గాననగును. చిత్తరంజనదాసు నీ కవిశ్రేణిలోనికి వచ్చును. ఈసంగతి గ్రహింపనిపాశ్చతమ లీగీతములను జరుపుచున్నను అందలి మాధుర్యమును జవి చూడ జాలరు.

'తెలియని యేపాటయొక్క రసము మన జననసంచార ముల నేకముచేయును'

'మృత్యురూపమున నేడు నీవు నాదరికి వచ్చినను నీస్థాన మగు నావృద్ధులము నీకొరకు దెరచియుండును.'

'సహస్రసంఖ్యాకులగు రక్కసుల భీషణారావముల పోలి యపార గాధాంధకారమున మృత్యువుయొక్క చప్పు టలు వినుచున్నవి.'

ఇట్లులేగీతము లూహకు జీవర కలుతును జీకటియైగాని నూతనజగమున నొక యదృశ్యపురుషుడు నినిపించు మోహన రాగమునలె పాతకులవీనులను దాటుచుండును. జిజ్ఞాసాపరుడయి నమృతముగలిగి లోకరహస్యములను ప్రేమదృష్టితో నీక్షించు వాని మనోవృత్తులను గవి సుఖముగ గీర్చించి భవిష్యత్తుయొక్క గుండర నుభోదమును గీర్చించుచున్నాడు.

'పూర్వమం దెపుడో నామనసు నీమనస్సుతో లగ్న మయ్యెననిమాత్రము తెలియును. ఇతర మేమియును నా కెరుక లేదు. నీస్వరూప విడవండుటచే గాలవాహినీవై దైలి నేను నీదరికి వచ్చుచున్నాను.

'అనాము నిగిని వివాహమాడు స్వప్నములందు ప్రేమ ముదితమగు చూపులతో మనమిరువురము నొక సాంకేతికస్థల మున గలసి యొందోరులను గుర్తింపగలమని నేదలంచెదను.'

ఇట్లులే భావిభాగ్య మాకాయతమని యాగీతములు పలు కుడు జడువరుల నానందమున నుంచును.

'ప్రకప్తమగు స్వప్నములనీను స్వర్గరసాలితి నుదయము పొడచూపెను. నీగళిరనినదమును వినుటచే బ్రతికరంగమునందు

గురక వాగుసంగీతము

శిరోమణి సంఘసభ్యులలో

33 మందిని కారాగృహమునం దుంచుట

గురుద్వారా సంఘసభ్యులలో ప్రముఖులు 33 మంది యిపుడు కారాగృహమునం దున్నారు.

29 వ తేదీ అరెస్టులు

29 వ తేదీని 8 మంది ఆకాలిలను అరెస్టుచేసిరి. 29 వ తేదీని పోలీసు డిప్టీ యిన్స్పెక్టరు జనరలు అమృతసరనుండి గురక వాగుకు వెళ్లెను. పోలీసుల దౌర్జన్యములను గూర్చి బాగు గా సరీక్షించుటకే ఉద్దేశ్యముల కథలూనుచున్నారని వారి నేరములను కప్పిపుచ్చగొడటలేదు. పోలీసులు మరల కొట్టు చున్నారను వార్త నిజముగాదు.

అకాలిలు పిచ్చివారనుటకు కారణము

24 వ తేదీని 40 మందిని అరెస్టుచేసిరి. వారిలో 12 మంది చాల వింతగా ప్రవర్తించుటచే వారికి పిచ్చి ఎత్తినదని పోలీసు నూపర్చుంటు నిశ్చయించెను. వారిని పరీక్ష నిమి త్తము అమృతసర కంపిరి. మరునాడు వారిని కమిషనరువద్దకు తీసికొనివెళ్లగా వా గొప్పప్రశ్నలకును గరిగా ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి. ఆంగవలన వారికి పిచ్చిలేదని తలచి వారిని వదలివేయ వలెనని డిప్టీ కమిషనరు ఆజ్ఞాపించెను గాని పిచ్చివార ననుకారణ మున వారిని వదలలేదు.

29 వ తేదీని ఆకాలిజట్టు వెళ్లెట

29 వ తేదీని ఆకాలిలు జనుజనుస్థుల నొనరించుచు అమృతసరనుండి గురక వాగుకు వెళ్లిరి.

గురుద్వారా సభ్యుల అరెస్టులు

గురుద్వారా సంఘసభ్యులలో ప్రముఖులను 33 మందిని అరెస్టు చేసిరి సంఘము వారు 30 వ తేదీని ప్రకటించిరి గాని వారందరను ప్రముఖులుగారు. ప్రముఖులు 10, 12 గురు మా త్రమే యుండుదురు. 33 మందిలోను చాలమందిని గురక వాగు సంబంధమున అరెస్టుచేయలేదు. తీవ్రప్రసంగములు రాజకీయాలు ప్రాతలు మున్నగు నేరములకు గాను వారిని అరెస్టు చేసిరి.

పోలీసులపై నిరదలు

పోలీసులు ఆకాలిలపట్ల దౌర్జన్య మొనరించుచున్నారను నిరదలించు వివరములు నే యున్నవి. 30 వ తేదీని 80 మందిని అరెస్టుచేసిరి. వారిలో వేరే మొత్తము 736 గురిని సెప్టెం బరు నెలొఖరుకు అరెస్టుచేసిరి. దెబ్బలు కొట్టుట మానినది మొదలు 1 వ తేదీ వరకు అరెస్టు కాబడినవారు 786 గురు. ఆకాలిలు సంపూర్ణోత్సాహముతోనే యున్నారు.

వ్యవసాయ సహాయము

ఇపుడు గోధుమచిత్తములను నాటవలసిన ఆదను వచ్చి నందున కారాగృహములం దున్నట్టియు అరెస్టులకు వెళ్లనున్న ట్టియు ఆకాలిల పాలములలో యిపుడులు వారికిగాను విత్తన ములను నాటి ఆరేతిగా కర్మనసాదు విషయమున సహాయము చేయవలెనని గురుద్వారా సంఘమువారు సిమ్మల కందరికిని విజ్ఞప్తి పంపిరి.

నాశ్వయుజకు పాట వివరములున్నవి. వాయ్యాకాశము లోకే గానముగా వినుపించుచున్నది. నీ జేమిచేసితివి? శతసహస్ర సంఖ్యాకములగు నా వృద్ధులతోతులు నీస్వరూపన నీరాగము లనే పాడుచున్నవి. నీ యధికారగౌరవములకు నా వృద్ధులు మును కాశ్వతిమగు పల్లవిగా నొనర్చితివి.'

కవిభావమున జనము గాంచిన యీభావము తేనాడు సామాన్యమానవుల జీవితములందలి సంగతిగా బరిణమించుకో నాడు మరాఠీముగళిధరుడై, భావాతితుడు 'చెయ్యె మేనమర దియె సచివుడై చిత్తప్రియుడై' చరించును. ఆనాడు పగటి యొక్క మిగిలుట్లు గొల్పువెల్తురు కారదవంద్రిక యగును. ఆకాంతమగు సంసారము ఉడుకాలజలధినిధి మగును. ఈ మధురభావమే చిత్తరంజననిదృష్టియం దున్నది. సాగరమునం దాడికత్తిని చిత్తరంజనదాసు దర్శించెను. విశ్వరూపముడై, మహా భాగియై రంజనముల నోలలాడుచున్న వాడయ్యెను ఒక్కసారి గ వానిని నిరసించి 'పేదరిక మూని కష్టపరంపరలను నిర్విచార మతో ననుభవించుచున్నాడు. ఆతివృద్ధులమున నీకని భావ ము కేవల మూహమాత్రముగాక కార్యరూపమున సంగతిగా మారింది. అదియే కవిత్వయొక్క ఫలితము.

కలకత్తారాజధాని కారాగృహము

శ్రేణిల తిరుగుబాటు

కలకత్తా యందలి రాజధాని కారాగృహమునందలి శ్రే ణిలు 1 వ తేదీ ఉదయం తిరుగుబాటు నొనర్చిరి. ఏపీలు వెలలో ఇట్లుగొప్పతిరుగుబాటు జరిగెను. సోనెట చేయు కాఖయందు న్ని 200 మంది శ్రేణిల కొకనాయకుడుండెను. ఆరోగ్యము వ క్కగలేనందున ఆతడు వైద్యశాలయందున్నాడు. ఇతనికిని దాక్ట రునకును మనఃస్వర్థము కలుగుటచే శ్రేణిలు అందరుచేరి ఆదాక్టరు ను కొట్టలయునని తీర్మానించుకొనిరి. 1వ తేదీ ఉదయం శ్రే ణి లందరు చేరి వైద్య శాల కు పోయి నాయకుడు నెలువరికి తీసికొనివచ్చిరి. దాక్టరును వెకెరి. దాక్టరు దొ రకనందున శ్రేణిలందరు వెలుపలనుండి రాళ్లుగవ్వ ప్రారంభించి రి. ఇంతలో పోలీసువారు వచ్చిపుసావలను ప్రేల్చిరి. ఇరువురు శ్రేణిలకు గాయములు తగిలెను. పోలీసువారు కారాగృహమునం దు కాపలా కాయుచున్నారు.

సిలోను శాసనసభ

సభ్యులు సభను వదలిపోవుట

సిలోను శాసనసభలో ప్రభుత్వమువారు ప్రభుత్వోచ్ఛ్వా సులజీతములను హెచ్చించుటకొరకు ఒక బిల్లును ప్రవేశపెట్టిరి. ఎన్నుకొనిన ప్రజాప్రతినిధులందరు బిల్లుకు, ఆక్షేపించిరి. ఇం దు దినములు చర్చజరిగెను గాని కడపట అధికారులసంఖ్య అధిక మగు నందుటచే బిల్లు ఆమోదింపబడెను. అందుపై ఎన్నుకొనిడి సభ్యులలో ఆ నేనులు సభనువదలి వెట్టి పోయిరి. ఒక సభ్యుడు క్షేత్రీటరి ఆఫ్ స్టేటుగారికి తన ఆక్షేపణ తెలుపుచు తిరివార్త పంపెను.

హిందీ - తెలుగు

బాలశిక్ష 0-6-0
మొదటి వాచకం 0-6-0

తెలుగు తెలిసినవారికి హిందీ నేర్చుకొనుటకు ఏలయిన సులభ శయిలిని వ్రాయబడినవి.

తపాల ఖర్చు ప్రత్యేకము.

ఆంధ్రప్రదేశ్ కార్యాలయము

తపాలవెట్టె 212, మద్రాసు.

రాష్ట్ర భాష

[హిందీ పక్ష పత్రిక]

సంపాదకుడు: - హృషీకేశ శర్మ.

ఆంధ్రులకు హిందీ నేర్చుకొనుటయందు గల మంచి యభిలాషను వృద్ధిచేయుట కీ పక్ష పత్రిక ప్రారంభించబడినది. ఇందు హిందీ విద్యార్థులయొక్క, సాంఘిక, రాజనైతిక, ధార్మిక మొదలగు వ్యాసములును, కవిత్వములును, మంచి నవల కథలును వెలువడును. హిందీ నేర్చుకొన వారంభించిన వారలకు కూడ సహాయక్రముగా నుండునట్లు భాష చాల సులభముగా నుండును. సాంకేతిక చందా రూపి. నమూనా పత్ర పంపిరి.

మేనేజరు - రాష్ట్ర భాషా,

(888) ట్రస్టి కేసు - మద్రాసు.

సత్య వత్స పాఖ్యానము

శేక

భోగేశ్వర మాహాత్మ్యము

ఇది యొక శ్రేత్రముయొక్క మహాత్ము. ఇందు శ్రీశైలమహిమగూడ జక్కగ వర్ణింపబడియున్నది. కవిత్వము కమరసవంతమై ముద్దులుమూట గట్టు చున్నది. కల్పనలు మెండు. ఈ గ్రంథము జేపట్టిన జాతకుల కొర కద్యమేని వదల మది జనింకదు. ప్రతి 1-కి ధర రూ 1-0-0. పోస్టుఖర్చుప్రత్యేకము. ఆంధ్ర ప్రదేశ్ కార్యాలయము, 7, తంటుకెట్టి వీధి, మదరాసు

